8 Ἰουνίου 1896. ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'. Ἀριθμὸς 19

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΗΧΩ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Διευθυντὴς Ν. ΦΑΛΗΡΕΥΣ ΒΕΗΣ

Συντάκται Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, Ι. Ν. ΓΡΥΠΑΡΗΣ.

ΤΗ: ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ: ΤΩΝ ΔΟΚΙΜΩΤΕΡΩΝ ΛΟΓΙΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΑΘΗΝΩΝ.

Ἐκδόται: Κ. ΖΙΒΙΔΗΣ ΚΑΙ ΣΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Φυλλαδίου: **Ν. Θ. Φαληρέως**, «Μονόλογος».— **Ν. Βασιλειάδου**, «Τὸ παλαιόν μου βιβλίον».— **Τάσου Φλωριᾶ**, «Ἡ σιωπή».— **Ἀλεξάνδρας Παπαδοπούλου**, «Γαλάτεια» — **Α. Ματσίνα**, «Ποιὰν ἀγαπῶ ;»— **Σεζαὴ βέη**, «Ἕνας γάμος».— **Α. Μαλακάση**, «Πεταλοῦδα» (ποίημα).

Ἐξωφύλλου: **Ι.** «Ἀπογεματιανή». **Γ. Ι. Κάρ.** «Ἀνάλεκτα».— «**Ἀλληλογρᾳία**». κτλ.

Συνδρομή: Ἐν Κωνσταν]πόλει γρ. **40.**—Ταχυδρομικῶς γρ. **54.**—Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. **12.**—Ἕκαστον φυλλάδιον γρ. **1.**

Ἅμα τῇ πληρωμῇ τῆς συνδρομῆς δίδεται τὸ πρῶτον μέρος τοῦ μυθιστορήματος.

Adresse: N. PHALÈRE BEY

Directeur de "L'ECHO LITTÉRAIRE,,

12 Rue Haratchi, Galata - Constantinople.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Τύποις Κ. ΖΙΒΙΔΟΥ καὶ Σας, Γαλατᾶ, ὁδὸς Χαρατσῆ, ἀριθ. 12.

1896

Ἡ «Φιλολογικὴ Ἠχὼ» ἐπωφελεῖται τῆς εὐκαιρίας τὴν ὁποίαν τὴν παρέχει σήμερον ἡ ἐπετηρὶς τῶν γενεθλίων τοῦ γηραιοῦ

Διδάκτορος **Θ. Δ. Φαληρέως Βέη,** *ἰατροῦ*

ὅπως ἐκφράσῃ αὐτῷ τὰ σεβασμοῦ καὶ ἐκτιμήσεως αἰσθήματά της καὶ τὰς εἰλικρινεῖς αὐτῆς ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας του εὐχάς.

ΑΠΟΓΕΜΑΤΙΑΝΗ

Ὁ φίλος μου Ἄλφας εἶναι ἄνθρωπος πολὺ ἰδιόρρυθμος καὶ πρωτότυπος· τὸν ἐγνώριζα πρὸ πολλοῦ· κατὰ τὰ τελευταῖα ὅμως αὐτὰ ἔτη εἶχεν ἐπιχειρήσῃ μακρὰν περιοδείαν, καθὼς μὲν ὁ ἴδιος ἔλεγε διὰ νὰ «ἀποκτήσῃ περισσότερα δικαιώματα νὰ μισῇ τοὺς ἀνθρώπους» καθὼς δὲ ἐννόησα ἐγώ... ὀλίγον ἔλλειψε νὰ γίνω τόσον ἀδιάκριτος ὅσον ὁ φίλος μου εἶναι ἐχέμυθος· ἂς εἶναι. Τώρα ἐπιστρέψας καὶ ἐγκατασταθεὶς ὁριστικῶς εἰς τὴν πόλιν μας — τῆς ὁποίας εἶναι ἀπὸ τὰ γνησιώτερα τέκνα μ' ὅλον τὸν κοσμοπολιτισμόν του — μὲ παρέλαβε ὑπὸ τὴν προστασίαν του μὲ τόσην καλωσύνην μ' ὅσην ἐγὼ προθυμίαν τὸν ἀνεγνώρισα διὰ Μέντορά μου. Εἴμεθ' ἀχώριστοι. Θὰ μᾶς συναντήσετε πανταχοῦ. Θὰ μᾶς ἀναγνωρίσετε εὐκόλως ἅμα σᾶς ζωγραφίσω ἐκεῖνον μόνον. Ὁ φίλος μου ἔχει τοὺς μύστακας ξανθοὺς καὶ ἀρειμανίους— πρᾶγμα ὄχι καὶ πολὺ σπουδαῖον·—τοὺς ὤμους ἀρκετὰ ἐπικύρτους— ἐλάττωμα τὸ ὁποῖον ἀπέκτησε ἀπὸ τὴν συνήθειαν ποὺ εἶχε νὰ τοὺς σηκώσῃ κάθε ὥρα καὶ λιγάκι πρὸς ἔνδειξιν τῆς περιφρονήσεώς του διὰ τὸν κόσμον·— τοὺς ὀφθαλμοὺς γλαυκοὺς καὶ παραβλῶπας, ἀλλὰ εἰς τρόπον τοιοῦτον ὥστε νὰ νομίζετε ὅτι στραβίζῃ ἐπίτηδες. Αἱ χειρονομίαι του εἶναι ἄνετοι καὶ ἀνεπιτήδευτοι, ὅσον ἡ γλῶσσα του εἶναι εἰκονική καὶ μεταφορική. Ἐκεῖ π. χ. ποὺ ὅλος ὁ κόσμος λέγει *ἐκεῖνος* καὶ *ἐκείνη* ὁ φίλος μου λέγει ὁ *Σοϊταρῆς* καὶ ἡ *Σαϊλαδώ*: τὸν δὲ χρόνον, ποὺ σφαλᾷ κάθε πληγή, τὸν ὀνοματίζει *γερομπαλωματᾶ*. Ἀλλὰ θὰ τὸν γνωρίσετε καὶ σεῖς μόνοι σας καλύτερα βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον διὰ νὰ μάθετε ὅλας τὰς μικράς του ἀδυναμίας καὶ τὰς μεγάλας του ἀρετάς.

Χθὲς τὸ ἀποσήμερο μὲ ἐκεῖνον τὸν προστατευτικῶς ἐπιβλητικὸν τόνον, ποὺ ὑποτάσσει πάντοτε τὴν θέλησίν μου, μοῦ εἶπεν ἁπλῶς «ἀκολούθει με μικρέ»· ἐπροχώρησε καὶ τὸν ἠκολούθησα. Δὲν ἐροβήθηκα μήπως μὲ ὁδηγήσῃ εἰς τὸν ἐπάνω κῆπον τοῦ Ταξιμιοῦ, διότι ἐγνώριζα ὅτι συνεμερίζετο τὴν φρίκην ποὺ μοῦ ἐμποιοῦν οἱ Ἀντώνηδες, οἱ Βλάχοι, οἱ Σέρβοι, ἡ παντομίμα καὶ ἡ ξυνὴ μπίρα. Ἐγνώριζα ἀκόμη πόσο τοῦ πειράζουν τὰ εὐπαθῆ νεῦρα αἱ *ἡμίκοσμοι*— ὅπως μετεβάπτισε τὰς demi-mondaines— διὰ νὰ μὴ φοβηθῶ μήπως μὲ ὁδηγήσῃ εἰς τὸν Κάτω κῆπον. Καθόλου δὲν μοῦ ἐπέρασε ἀπὸ τὸν νοῦν —ἂν καὶ φόρεσε τὴν σοβαρὰν ῥετινκότα του — ὅτι μποροῦσε νὰ μὲ φέρῃ εἰς καμμίαν σεμνὴν «Γραμμάτων τελετὴν» ὅπως λέγουν αἱ ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς, εἰς τὰς ἐξετάσεις τῶν τελειοφοίτων κανενὸς ἀνωτέρου Παρθεναγωγείου· διότι εἴξευρα ὅτι ἐσέβετο πάντοτε τὸν ἑαυτόν του καὶ τὴν σεβαστήν του ἡλικίαν καὶ θὰ ἐροβεῖτο μήπως συκοφαντηθῇ ὅτι ποζάρει γιὰ γαμπρός. Καὶ πράγματι δὲν με ἔφερε οὔτ' ἐδῶ, οὔτε πουθενὰ ἀλλοῦ ὅπου ζητεῖ συνήθως ἀναψυχὴν καὶ δροσιά, ὅλος ὁ κόσμος αὐτὲς τὲς ἡμέρες τῆς ἐπιτεινομένης ζέστης. Μ' ὡδήγησε σ' ἕνα πτωχὸν δρόμον «διὰ νὰ μάθῃς, μοῦ εἶπεν, ὦ παῖ, ὅτι τὰ τίμια τῶν μὴ τιμίων οὐδὲν διαφέρει».—Παρένθεσις· ὁ φίλος μου Ἄλφας ἔχει ἀτελεύτητον προμήθειαν ἀρχαίων παροιμιῶν, ἀποφθεγμάτων καὶ γνωμικῶν, τὸ μόγον λείψανον ποὺ τοῦ ἔμεινεν ἀπὸ τὴν δασκαλωσύνην τὴν ὁποίαν ἐξήσκησε εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τῆς νεανικῆς του ἡλικίας, πρὸ εἰκοσαετίας περίπου.—

Ὁ πτωχὸς δρόμος ὄνομα δὲν ἔχει καθὼς καὶ ἀκριβῆ, τοπογραφικὰ σύνορα· τοποθετήσατέ τον ὅπου θέλετε. Εἰς τὴν μίαν του ἄκραν, ἡ ὁποία ὑψηλοτέρα δεσπόζει ὅλου τοῦ δρόμου, εὑρίσκεται αὐτοσχέδιον καφενεῖον, εἶδος σκιάδος σκεπασμένης μὲ ξερὲς δάφνες καὶ μερσίνες, καὶ τὸ ὁποῖον μᾶς παρέχει τὴν ταπεινήν τον φιλοξενίαν. Ἀντιθέτως ἀπὸ τὸ ἄλλον ἄκρον ὁ ἥλιος ποὺ κλίνει πρὸς τὴν δύσιν του βραδέως λούει μὲ ἄπλετον αἴγλην φωτὸς τὸν δρόμον καὶ παρουσιάζει εἰς τὰ θαμπωμένα μάτια ἕνα ἀβέβαιον καὶ κυματιστὸν σύνολον γραμμῶν καὶ χρωμάτων. Εἶναι σωστὴ μαγεία διὰ τὸν ὀφθαλμὸν ποὺ ζητεῖ πρωτοτύπους γραφικὰς ἀπολαύσεις. Ἀλλ' ὡς ἀντισήκωμα τί ὑποφέρει ἡ ὄσφρησις!! Αἰσθάνεσαι νὰ σε περνᾷ τοῦ παλιοῦ ξύλου ἡ σαπίλα, καὶ ἡ ἀπόπνοια κάθε ὀργανικῆς ὕλης, ζωντανῆς ἢ ἐν ἀποσυνθέσει, ἡ ὁποία θὰ εὑρίσκεται μέσα ἐκεῖ εἰς τὰ παλιόσπιτα. Ἀντιλαμβάνεσαι ὅτι βράζει ἐκεῖ μέσα τὸ ἀνθρωπομάζεμα τῆς μιζέριας καὶ τῆς ἐλεεινότητος, σὰν νὰ τὸ μεθοῦν τὰ ἴδια ἐκεῖνα κρεατινὰ χνῶτα ποὺ λιγοθυμοῦν τὶς χρυσόμυιγες καὶ τὰ σκουλίκια πάνω ἀπὸ ἕνα ψοφίμι. Ἀπὸ τὰ παράθυρα τὰ χαμηλὰ ἢ τὰ ἑτοιμόρροπα μπαλκόνια διακρίνονται κάπου κάπου μερικαὶ ῥυπαραὶ μορφαὶ καὶ ἀφανίζονται πάλιν. Ὁ Μέντωρ μου ποὺ ἐδιάβαζε μὲ σοβαρότητα βραχμάνος τὴν «Ποικίλην διάλεξιν» τοῦ Νεολόγου, ἐσήκωσε τὸ κεφάλι του ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ποὺ ἔβγαινεν ἀπὸ τὴν πλησιεστέραν θύραν, διασκελίζων μίαν ξηρὰν μεσόκοπον γυναῖκα ποὺ ἐκάθητο εἰς τὸ στραβὸ κατώφλι, γνωστότατος κομψευόμενος τῆς Μεγάλης ὁδοῦ, ἀπὸ κείνους ποὺ ὠνόμαζεν ὁ φίλος μου Ἐρωτοκρίτους. Εἰς τὴν ἔκπληξιν ποὺ ἐζωγραφήθη, ὡς βωβὴ ἐρώτησις, εἰς τὸ πρόσωπόν μου ἀπήντησε μὲ συγκατάβασιν· «Ἔ, παιδί μου! τὸν βλέπεις αὐτὸν τὸν Σοϊταρῆν; ἔχει τρεῖς ἀδελφὲς μοδίστες, ποὺ τὸν ντύνουν ὅπως βλέπεις καὶ τὸν διατηροῦν μιὰν ἡμέρα στὸν κῆπο ποὺ εἶταν καὶ αὐτὸς μα-

ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ

Στὸν πατέρα μου.

Βλέπετε τὰ γάντια μου; Εἶναι πρωτόβαλτα καὶ μοναδικά. Τὸ χρῶμά τους εἶναι τῆς τελευταίας μόδας καὶ δὲν τὄχει ἄλλος στὴν Πόλη. Ἀπ' αὐτὸ τὸ χρῶμα μόνο τρία ζευγάρια ἦλθαν καὶ τὰ ἄρπαξα καὶ τὰ τρία.

Καὶ τὸ πανταλόνι μου!... Ἂν νομίζετε πῶς θὰ βρῆτε τὸ ὅμοιο, ἀπατᾶσθε. Τὸ ξετρύπωσα σ' ἕνα μαγαζάκι στὴν Πόλη... Ὁ καϋμένος ὁ ῥάπτης μὲ τὸδωκε γιὰ ἕνα κομμάτι ψωμί. Μὲ εἶπε πῶς ἤθελε νὰ τὸ ξεφορτωθῇ τὸ γρουσούζικο!... Τὄχεν ἀγοράσῃ ἀπὸ τὸν γραμματικὸ μεγάλου τζόχατζη ποὺ ἑτοίμαζε ἀπὸ δῶ καὶ πέντε χρόνια νὰ κάμῃ τιμημένη πτώχευση.. «Ἀνεμομαζώματα, διαβολοσκορπίσματα, μ' ἔλεγε ὁ φτωχὸς ὁ ῥάπτης. Ὁ ἔμπορος ἀπὸ τὴν πτώχευσή του κέρδησε κάμποσες χιλιάδες. Ὁ γραμματικὸς εἶχε τὸ ἀνάλογό του. Κι' οἱ δυὸ σήμερα ψωμοζητοῦνε»...

«Μὰ, θαρρεῖς, ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ ἔβαλα αὐτὸ τὸ γρουσούζικο τὸ κομμάτι στὸ μαγαζί, δὲν εἶδα προκοπή. Προχθὲς μοῦ κατέβηκε νὰ τὸ κάψω μὰ ὁ γέροντας, ποὺ νἄχουμε τὴν εὐχή του, μοῦ εἶπε νὰ τὸ πουλήσω ὅσα-ὅσα καὶ μ' ὅτι πιάσω νὰ διαβάσῃ παράκλησι γιὰ τὸ *ὀγούρι*»...

Πρόληψη, καταραμένη πρόληψη, ποὺ ξεφυτρώνεις πάντα στὴ μέση μὲ τὸ γελοῖο σου ἐπιβλητικό... *(μὲ ἀπελπισίαν)* Νὰ ξέρατε τί μὲ κοστίζει ἡ πρόληψη, ἐμένα!... *(ἐμπιστευτικῶς)*.

Θὰ καταλάβατε, βέβαια, ἀπὸ τὴν ἱστορία τῶν γαντιῶν μου πῶς εἶμαι ἄνθρωπος μὲ καλὴ ἀνατροφή. Πῶς ἔχω μιὰ καλούτσικη κοινωνικὴ θέση καὶ ἕνα ἰδανικόν. Τὸ ἰδανικὸ ποὺ ἔχει, καὶ πρέπει νἄχῃ κάθε νέος ποὺ σέβεται τὸν ἑαυτόν του. Δηλαδὴ πῶς κυνηγῶ μὲ τὰ τέσσαρα καμιὰ εὔμορφη-εὔμορφη, κομψὴ καλοκαμωμένη, ὀρεκτικὴ καὶ στρογγυλούτσικη... προῖκα! Δὲν σᾶς τὄλεγα; εἶμαι τῆς ἐποχῆς μου! *(μὲ ἔμφασιν)* *Θετικιστής!*

Ἡ πέννα, τὸ γραφεῖο, ἡ ἐπιστήμη, ἡ τράπεζα, τὸ κατάστημα, τὰ προεδρεῖα εἶναι σκαλοπάτια, εἶναι πάρεργα. Τὸ ἔργο, τὸ ἀληθινὸ ἔργο εἶναι ἡ *προικοθηρία*. Αὐτὴ καὶ μόνη ἐξευγενίζει, αὐτὴ ἀνυψώνει τὸν ἄνθρωπον καὶ εἶναι ἀπαραίτητος... *(μὲ ῥητορικὸ σχῆμα)*.

«Δεῖ δὴ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστιν γενέσθαι τῶν δεόντων» καὶ ἐπειδὴ ὁ γάμος εἶναι ἀπὸ τὰ δέοντα, ἡ νύφη πρέπει νἄχῃ παράδες καὶ πολλοὺς μάλιστα.

Πῶς καὶ πῶ ἀδιάφορο. Ὕστερα ἀπὸ πολλὲς σκουτοῦρες τὴν ἔβαλα στὸ χέρι, *δέκα-πέντε χιλιάδες!* —μὲ τὴν ἀπαιτούμενη ἔκπτωση, ἐννοεῖται— *(ῥεμβάζει)*. Θαρρεῖς πῶς τὶς προῖκες τὶς ἔχουν σὲ ξεπεσμένα χρεώγραφα καὶ τὰ λογαριάζουν στὴν ὀνομαστική τους ἀξία. Ἂς κουρεύεται, οἱ χιλιάδες ποὺ νῦφα ἐγώ, εἶχαν τὸ προτέρημα νὰ ἔχουν καὶ μιὰ ὀμορφοῦλα καὶ καλὴ νύφη μαζί τους. Ρίχτηκα σὰν δαιμονισμένος. Ἡ μητέρα της, ἂν κ' ἄλλης ἐποχῆς γυναῖκα, μὲ πῆρε ἀπὸ καλὸ μάτι. Ἦταν ἀγαπημένη φιλινάδα μιᾶς μακαρίτισσας θειᾶς μου... Κόντευε ὁ γάμος μου ὅταν μιὰ μέρα πηγαίνω στὸ σπίτι καὶ βρίσκω τὴν πεθερά μου μόνη. Ἦταν λυπημένη, πολὺ λυπημένη καὶ σοβαρή. Παιδί μου, μὲ εἶπε, θέλεις τὸ καλὸ τοῦ παιδιοῦ μου, γιατί ξέρω ποὺ τὸ ἀγαπᾷς. Λοιπὸν σὲ λέγω μὲ μεγάλη μου ἀπελπισία πῶς αὐτὸς ὁ γάμος δὲν εἶναι δυνατὸ πρᾶμα.

Κόπηκαν τὰ γόνατά μου.— Μὰ γιατί, μὰ γιατὶ νἄναι ἀδύνατο;

— Δυστυχισμένο παιδί, ἔχεις τρεῖς κορφές, θὰ πάρῃς τρεῖς γυναῖκες καὶ καταλαβαίνεις πῶς δὲν θὰ θυσιάσω ἐγὼ τὸ παιδί μου γιὰ νὰ τὸ στείλῃς πρῶτο.

Θέλησα νὰ τῆς βγάλω τὴν ἰδέα· ἡ πρόληψη ἦταν βαθειὰ ριζωμένη· τὸ κατάλαβα. Ἔφυγα καὶ δὲν μπόρεσα νὰ ξαναδῶ οὔτε τὴν μάνα οὔτε τὴν κόρη. Κι' ὅμως αὐτὴ μὲ συμπαθοῦσε πολύ. Περίμενε, τὴν μήνυσα ἕξη μῆνες, καὶ μὲ μήνυσε πῶς θὰ περιμένῃ.

Ὕστερα ἀπὸ λίγο ἕνας φίλος μου ἰατρὸς μὲ μίλησε γιὰ μιὰ δυστυχισμένη κόρη, χτικιασμένη καὶ ἕτοιμη γιὰ νὰ τὰ πρυμνήσῃ. Πῶς τὸ κατώρθωσα; *(μὲ φρίκην)* εἶναι τρομερόν!... Τὴν παραμονὴν τοῦ θανάτου της ἕνας παππᾶς μᾶς στεφάνωσε καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν αἱ ἐφημερίδες ἔγραφαν τὴν μεγαλοπρεπῆ κηδείαν καὶ ἐδημοσίευαν εὐχαριστήριον τοῦ *ἐκ πρώτου γάμου χήρου* *(μὲ ἄγριον ὕφος)*. Καὶ εἶχα τὴν θηριωδία νὰ παίζω καὶ δεύτερη φορὰ τὴν ἴδια κωμωδία!...

Ὅταν παρουσιάσθηκα, μὲ τὰ πιστοποιητικὰ θανάτου τῶν δύο μου συζύγων ἡ πεθερά μου μὲ εἶπε μὲ αὐστηρότητα:

— Ἔπαιξες, δυὸ φορὲς μὲ τὸ ἱερώτερο μυστήριο· τί θὰ κάμῃς τὴν τρίτη φορά; Ἐγὼ ἔπαυσα νὰ σὲ ἐκτιμῶ, μὰ ἴσως ἡ κόρη μου σὲ θέλει.

Κ' ἡ κόρη της μὲ εἶπε:

— Ἔμαθα πῶς ὅταν παντρεύεται κανεὶς γιὰ τρίτη φορὰ, τὸ στέφανο τὸ βάζουν στὸν ὦμό του. Τὸ κεφάλι μένει ἔξω καὶ... μὲ γύρισε τὴ ῥάχη της.

Καὶ νὰ πῶς κατώρθωσα νὰ παντρευτῶ δυὸ φορὲς, χωρὶς νὰ εἶμαι στὰ ἐγκόσμια.

Ν. Θ. ΦΑΔΗΡΕΥΣ.

ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΝ ΜΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ

Φανταστικαὶ ἀναμνήσεις.

Πρό τινων μηνῶν, διερχόμενος τὴν μεγάλην ὁδὸν τοῦ Πέρα, παρετήρησα ἔξωθι παλαιοβιβλιοπωλείου ἕνα χρυσοδεμένον τόμον. Ἐπλησίασα καὶ ἀναγινώσκω: Mireille-Caloudat. Τὸ ὄνομα τῆς Mireille μοὶ ἀνεπαρέστησεν ἀμέσως τὰς ποιητικὰς σκηνὰς

τοῦ συμπαθοῦς μελοδράματος, ἀλλὰ δὲν κατενόουν παρὰ τὴν θείαν μελῳδίαν μόνον. Ἡ χάρις τῆς ποιήσεως μοὶ διέφευγε πάντοτε· ἡ εὐκαιρία ἦτο καλὴ βέβαια καὶ τὴν ἐσπέραν ἠθέλησα νὰ φυλλομετρήσω τὸ παλαιὸν βιβλίον, ὅπερ ἠγόρασα· ἦτο ἡ μετάφρασις τοῦ Μιστράλ εἰς τὴν καθαρὰν γαλλικήν, ἀπὸ τῆς ἰδιωτιζούσης τῶν βρεττώνων. μὲ σημειώσεις δεξιᾷ, σχόλια ἀριστερᾷ τίς οἶδε τίνος ἐλεγκτοῦ της. Ἀ! μὲ ἀρέσκει τόσον νὰ βλέπω τὰς ἐπικρίσεις, ὅσον ἀηδιάζω διὰ τὸν ἐπικριτήν των. Ἀνεγίνωσκον μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως. Παρῆλθε τὸ μεσονύκτιον, ἡ ὥρα ἦτο τρίτη καὶ ὅμως ἐγὼ ἀνεγίνωσκον ἀκόμη. Ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοί μου θαμβοὶ καὶ κατάκοποι, ἠδυνάτουν νὰ προχωρήσουν. Τὸ βιβλίον ἐκεῖνο, μὲ συνεκράτει εἰς γοητείαν τρυφερῶν σκηνῶν, εἰς ἔκστασιν κάλλους καὶ μυροβόλου ποιήσεως. Ἀπεκοιμήθην καὶ ὠνειρεύθην τὸν ἔρωτα, ὡς παίγνιον μικροῦ παιδίου καὶ τὸν γλυκύν του πόθον, ὡς ἀπατηλὸν ὄνειρον κόρης μόλις δεκαπενταέτιδος. Ὦ τοῦ βουνοῦ τὰ ρόδα. ἡ ἀγάπη τῆς νεραΐδας καὶ τοῦ βοσκοῦ, ὁ ἄδολος ἔρως, ὁ παρθενικός! Ὅταν ἐξύπνησα, τὸ βιβλίον ἔκειτο χαμαὶ ἀνοικτὸν ἀκόμη. Ἐνόμισα ὅτι ἡ ἄρρωστη ἐκείνη τοῦ ὀνείρου ἁρμονία, ἐστροβιλίσθη αἴφνης καὶ ἡ ψυχή μου εὑρέθη ἄντικρυς τοῦ κοινωνικοῦ στροβίλου θύμα. Σκληρὰ πραγματικότης, εἶσαι τόσον πικρὰ τόσον... Ἥρπασα ἀμέσως τὸ βιβλίον μου, ἀνακλίνομαι, ζητῶ ν' ἀνάψω τὴν σβεννυμένην ὀπτασίαν, νὰ κρατήσω σφικτὰ τὰ νήματά της, νὰ εὕρω τὸν γόητα ἐκεῖνον, ὅστις μὲ ὡδήγει τόσον γλυκά, προσπαθῶ — μάτην. Ὁ μαγνητισμὸς ἐξουδετερώθη, ἡ μυστικὴ του δύναμις, τὸ ζωϊκὸν ρευστόν, ὅπερ διέτρεξε τὰ νεῦρα μου ἢ ἡ ὑλικὴ πνευματοποίησις, ἀδιάφορον, δὲν ἐπανῆλθε. Ζαλισμένος διέκρινα μόνον τὸ χάος, ὅπερ μελανὸν ἠνοίχθη εἰς τὰς σκέψεις μου. Ὠμέναι! Διατί νὰ ψαύσω πρὸς στιγμὴν τὸ ἄπειρον, ὅπερ ἐφαντάσθην; Τί δύναμιν εἶχεν ἐκεῖνο τὸ βιβλίον καὶ πῶς τὴν ἔχασεν ἀμέσως;

II

Τὴν ἐπανεῦρον. Ἦτο ἡμέρα κυριακὴ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐρημικοῦ τῆς Χάλκης βράχου ἀπορρῶγος, ὅπου μόνον ἀντήχει τοῦ κύματος ὁ φλοῖσβος καὶ τοῦ ἀέρος ἡ ἀντανακλωμένη πνοή, ἐξηπλώθην κρατῶν τὸ αὐτὸ βιβλίον. Ὁ ὁρίζων ἄπλετος μὲ τὸ σκιόφως τῆς ἑσπέρας, διηρμήνευεν ἀπείρους εἰς τὴν καρδίαν μου πόθους, ἐνῶ τῆς πεύκης ἡ μοσχοβόλος αὔρα μοὶ ἔφερε πολὺ γλυκὺ νανούρισμα. Ἡ νύμφη Ταράσκα ἡ πολυπαινεμένη, ὁ ἄδολος ἔρως τῆς Μαρίας καὶ τοῦ Λαζάρου, ἡ γρηὰ Ταβαννα μὲ τοὺς κορμούς της, ὅλαι τῶν βουνῶν αἱ νεραΐδες εἰς τὸν χορὸν καὶ τὸ τραγοῦδι, ἰδοὺ αἱ σκηναὶ τοῦ βιβλίου μου Mireille Caloudat. Ἀλλ' αἱ σημειώσεις ἐκεῖναι τοῦ μολυβδοκονδύλου τόσον μὲ βασανίζουν πλέον, τόσον... Κατὰ πρῶτον ἤρεσκόμην νὰ γελῶ μὲ τὴν σχολαστικοτητά των, νὰ ψυχολογῶ εἰς τὰς στιγμὰς τῆς ἐμπνεύσεώς των καὶ νὰ οἰκτείρω τὸ ἔνστικτον ἐκεῖνο, ὅπερ τὰς ὑπηγόρευσε. Τόρα παρελκόμενος ὑπὸ τοῦ πάθους, ἀφαιρούμενος εἰς τῆς ποιήσεως τὸ θέλγητρον, ὦ μὲ βασανίζουν. Κατηραμένη κριτική, στρυφνὴ μέγαιρα τοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς καλλιτεχνίας. Μὲ τὰς σημειώσεις καὶ τὰς παρατηρήσεις σου ἐπὶ τῆς γλώσσης καὶ τῆς στιχουργίας, δὲν νοεῖς, οὔτε αἰσθάνεσαι οὔτε παθαίνεις πρὸ τοῦ κάλλους. Μὲ τὰς διόπτρας καὶ τὸν διαβήτην μετρᾶς καὶ ἀνατέμνεις πτώματα, διότι δὲν ἔχεις καρδίαν οὔτε αἴσθημα, οὔτε νεῦρα νὰ μαγεύσῃς τοῦ καλλιτέχνου τὸ δῶρον. Ἔρρε! Τὸ χωρικὸ τραγοῦδι τὸ ἠσθάνθην κάλλιον εἰς τὸν στίχον

chato chatonneto

ὅταν ἀπεκάλεσε τὴν τρυφερὰν καὶ ἀρρόπλαστον κόρην, μὲ ὅλα τὰ ἐρωτηματικὰ καὶ θαυμαστικὰ τῆς ἐπικρίσεως, ὡσὰν ὁ Ρενὰν νὰ μὴ ἐδυνάμωνε τὸν λόγον του μὲ τοὺς αὐτοὺς τύπους καὶ τὰ αὐτὰ ἡμίσβεστα χρώματα πρωτότυπα εἰς τὴν γαλλικήν, ὅταν ἐζήτει ν' ἀποκρυσταλλώσῃ τῆς Ἑβραϊκῆς ποιήσεως τὰ ὕψη. Παλαιὸν βιβλίον μου, μ' ἀρέσκεις, ἀλλ' ὄχι καὶ ἡ κριτική σου! Ἐγὼ θέλω τῶν χωριῶν τὴν γλῶσσαν, αὐτὴν τὴν patois καὶ στέργω τὴν μονοτονίαν

s' enverso
sus nosti testo uno grando erso

καὶ τὴν θέλω μάλιστα, διότι αὐτή μ' ἐξηγεῖ τοῦ Ρουσσὼ τὴν φανταστικὴν κοινωνίαν. Ἂν μὲ δώσῃς τὴν μελαγχολίαν τοῦ Σατωβριάνδου καὶ τοῦ Λεμαιτὼ τὰς ἀτεράμονας πτώσεις, λαλεῖ ὄχι πλέον ὁ ἄφρων νέος τῆς δικέλης ἢ τοῦ ἀργαλειοῦ ἡ κόρη, ἀλλ' ὁ σπουδαστὴς τῆς βιβλιοθήκης καὶ ἡ μυθιστοριοφάγος δεσποσύνη. Λαλεῖ ἡ βυζαντινὴ ἁγιογραφία καὶ ὁ σχολαστικὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως! Τὸ παλαιόν μου βιβλίον ἀνελίσσει χορόν, τραγοῦδι, ἔρωτα καὶ νεραΐδας κρυσοφίλημα. Εἰς τὴν θερμοκρασίαν τῶν χωρῶν μας γνωρίζω ὅτι ζῶσι τέττιγες ἐλαφροὶ καὶ ἡδύλαλα πτηνά, θύματα συχνὰ τοῦ ἔρωτός των, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ζητῶ οὔτε βάθος ἐν τῇ ποιητικῇ συλλήψει, οὔτε ρωμαντισμὸν ἐν τῇ αἰσθηματολογίᾳ. Θέλω τὸν βοσκὸν καὶ τὴν χωριατοπούλα, τὴν μαγευμένη βρύση μὲ ὅλες τὶς Νεραΐδες καὶ τὸ παλαιὸν αὐτὸ βιβλίον νὰ ρεμβάζω, νὰ ὀνειροπολῶ. νὰ χάνωμαι εἰς τὸν κόσμον τὸν ὁποῖον ἐξελίσσει. Θέλω τὴν Mireille καὶ τὴν Caloudat μου.

III

Ἡ κόρη τοῦ Ἑσπερίωνος θαμβή, ὁλόσφαιρη προβαίνει εἰς τὸν ἀστερόσπαρτον τὸν οὐρανόν μου. Τὰ μελιχρά της κάλλη λούουν τὰ πεύκα, κατοπτρίζουν τοῦ κύματος τὰ ἥσυχα νερά, καὶ διαγράφουν τοὺς λαμπυρισμούς τους φωτοβόλους, εἰς τῆς νυκτὸς τὰ σκότη. Πανόραμα τῆς Χάλκης, ἂν δὲν εἶμαι ποιητής, δὲν εἶμαι ποιητής. Θὰ ἔψαλλα τὰς λόχμας τῶν βουνῶν σου καὶ τῆς ὄχθης σου τὸ γελαστὸν τὸ κῦμα. Πῶς ἐψάρευα, μὲ προσοχὴ μὴ μ' ἁρπαχθῇ τὸ

δάκτυλο, τὰ κόκκινα καὶ μεγάλα σου παγούργια, μὲ τὸν δαυλὸ ὑπὸ τὰς πέτρας καὶ τοὺς βράχους σου καὶ θ' ἀνεπόλουν — περασμένα χρόνια — νύκτας ὁλοκλήρους, ὅταν ἔφερον ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὸ δόλιο μου ἀγκίστρι. Εὑρίσκω — εἶνε ἀληθὲς — καὶ τόρα εἰς τὴν ἄμμον σου τὰ ἄπειρα κοχλίδια, τῶν παιδικῶν μου χρόνων παθειν̀ὰ ἀθύρματα, τὰ λευκά σου ὁλοστρόγγυλα πετράδια, ὅταν τὰ ἐρρίπταμεν, νὰ κολυμβοῦν καὶ νὰ χορεύουν ὁλισθαίνοντα εἰς τῶν νερῶν τὰ νῶτα. Ἀλλ' ἡ λατρεία μου ἐκείνη, ἡ ὁλόξανθη τοῦ πρώτου ἔρωτός μου κόρη, ποῦ εἶνε; νὰ μεταβληθῶ καὶ πάλιν εἰς παιδίον, νὰ δίδω καὶ νὰ παίρνω τόσα καὶ φιλήματα, ὅσα ἐρρίπταμεν πετράδια;... Χάλκη! θὰ ἀπέθνησκα πλειστάκις εἰς τὴν πικρὰν τὴν ξενητειάν μου. Σὲ ὠνειρεύθην χιλιάκις εἰς τῆς Ἀττικῆς τὸ Φάληρον, σὲ παρωμοίαζα μὲ ὅ,τι ἔβλεπα νὰ ἀπατᾷ τὴν φαντασίαν μου καὶ σεστέλλα χίλια φιλήματα μὲ τὸ γλυκὸν τὸ κῦμα, τὰ ἡμίση διὰ σέ, τὰ ἄλλα διὰ τὴν μαμμά μου. Ἐπὶ τέλους σ' ἐπανεῦρον! Ἄραγε σὺ ἄλλαξες τόσον ἢ ἐγὼ καὶ ἐξέλιπεν ἡ θεία ἁρμονία, τὴν ὁποίαν μὲ ἐνέπνεες; Τόρα μὲ παρηγορεῖ μόνον τὸ παλαιὸν αὐτὸ βιβλίον καὶ κοιμισμένος εἰς τοὺς πόδας σου πλανῶμαι εἰς τὰ κάλλη τῆς Mireille καὶ τῆς Caloudat μου. Ὅταν εἰμπορεῖ, διατὶ κανεὶς νὰ μὴ ἀπατᾷ τὸν ἑαυτόν του; Παλαιὸν βιβλίον μου, παρηγόρει, ἀποκοίμησέ με!

Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ.

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΑ ΟΝΕΙΡΑΤΑ

Η ΣΙΩΠΗ

Ὁλόγυρά μου ξαπλόνεται, σὰ μιὰ τριανταφυλλένια ἁρμονία, ποὺ ἀναβλύζει μέσα ἀπὸ τὸ ἀπύθμενο χάος, ἡ σιωπή. Βαθύ, στύγιο καὶ ἀνεπηρέαστο ἀπὸ κάθε ἀδιάκριτον ἦχον ἐχτείνεται τὸ παρθενικὸ σκοτάδι σὰ φτιασίδι στὸ βελουδένιο πρόσωπο τῆς διαμαντοφορεμένης ἀραπίνας, ποὺ τριγυρνάει στὰ ἀπάτητα δώματα τοῦ Ἀπείρου...

Ἀγάλι γάλι γλυστράει, παραμερίζοντας τὴν ἀραχνόπλεχτη τῆς ἀνοίξεως φορεσιά, τὸ χαδεμένο ἀγέρι καὶ ἀνακατόνοντας τὰ φύλλα τῆς ὁλοπάρθενης ἰτιᾶς, ξεγυχάει σ' ἕνα ἀχνοπλασμένο φίλημα.

Ἡ τριανταφυλλιὰ, δειλὴ καὶ ντροπαλὴ νυφοῦλα, τινάζει ἀπ' τὰ φύλλα της τὸ νυφικὸ πέπλο, τὴ διαμαντογέννητη δροσιὰ καὶ μύρια σκορπάει στὴ βελουδένια στρώση τῆς γῆς δαχτυλίδια. Μ' ἀφτὰ ἀρραβωνιάζεται ἡ ἄνοιξη.

Κάπου κάπου ξεσχίζει τὸν ἀγέρα τὸ τερέτισμα τοῦ γρύλλου σὰ μιὰ ἄλλου κόσμου ὀνειροφάνταχτον μελῳδία, σὰ δακρυοπλασμένος τόνος τοῦ Μέντελσον, ποὺ θέλει νὰ δείξῃ στὸ ἀχόρταγο μάτι τῆς ψυχῆς τὸ ἀδιέξοδο μυστήριο, τὸ στοιχειὸ, ποὺ τριγυρνάει στὸ ἐρημωμένο καὶ ἀκατοίκητο ἀφτὸ ἀνάκτορο τῆς Ἀλήθειας, φοβερίζοντας τὸ σκοτάδι τοῦ πνεύματος.

Μέσα ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς ψυχῆς μου ξεχύνεται τὴν ὥρα ἀφτὴ ἀνέσπερη λαμπράδα, ποὺ μὲ τὸ θεῖο κ' εὐγενικὸ φῶς της δείχτει στὰ πλημμυρισμένα ἀπὸ τὰ δάκρυα μάτια μου μιὰ μακρυνὴ ἀνατολὴ ὀνειροχτισμένου κόσμου ποὺ μιὰ μέρα θ' ἀκουμπήσω τὸ κουρασμένο μου κουφάρι.

* * *

Φεύγει ἡσιωπὴ. Διαλύεται ὁ ὕπνος τῆς ψυχῆς μου.
Ἀνοίγω τὰ μάτια μου στοῦ ἥλιου τὴ ἀράδεψι.
Ἕνα δάκρυ παρθενικὸ τρεμουλιάζει στὰ βλέφαρά μου, καὶ πέφτοντας, ξυπνάει τὴν ψυχή μου.
Ὀνείρατα ποὺ σ' ἕνα φτεροχτύπημα τῆς ψυχῆς ἀπρόσεχτο φύγατε γιὰ νὰ βαφκαλίσουν ἄλλης ψυχῆς τὸν ὕπνο.

ΤΑΣΟΣ ΦΑΩΡΙΑΣ.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ « ΠΑΡΩΔΙΑ »

ΕΙΣ ΔΥΟ ΜΕΡΗ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΓΑΛΑΤΕΙΑ.
ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ.
ΡΕΝΝΟΣ Ἀδελφός του.
ΕΥΡΥΚΛΕΙΑ ἀμφίπολος ἔμπιστος τῆς Γαλατείας.

Ἡ σκηνὴ ἐν Κύπρῳ.

Ἡμίφως· διάδρομος εἰς τὸ βάθος, τοῦ ὁποίου φαίνονται δύο θύραι. Ἡ Γαλάτεια λευχειμονοῦσα καὶ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ Ρέννου, ἀκούει ὅσα ὁ Πυγμαλίων λέγει εἰς παρακείμενον θάλαμον.

«*Ἡ φωνὴ τοῦ Πυγμαλίωνος*». — Βλέπεις αὐτὸ τὸ βάθρον καὶ ἀπορεῖς τὸ ἄγαλμα τί ἔγεινε καὶ πῶς τὸ βάθρον κενὸν μένει. Θὰ σοὶ τὸ εἴπω, ὦ καλλίστη γυναικῶν· ἄγαλμα καλλονῆς ἐκπάγλου ἐστηρίζετο ἐκεῖ. Κ' ἐγὼ — δὲν σὲ ἐγνώριζον ἀκόμη — ἠγάπησα τὸ ἄγαλμα. Καὶ τόσον ἔκλαυσα, τόσας θυσίας πρὸς τοὺς ἀθανάτους προσέφερα, ὥστε ὁ Ζεὺς ὑπὸ τῆς κνίσσης σοτισθεὶς, ἔδωκε τὴν ἄδειαν καὶ... τὸ ἄγαλμα συνεκινήθη καὶ τοῦ βαράθρου του κατῆλθε.

Τῆς Κύπρου ἄνασσα ἔγεινε καὶ εἶνε ἡ Γαλάτεια.

Αἴ, πῶς μὲ βλέπεις τόσον ἔκπληκτος, Γλυκέριον, ; Τὸ ἄγαλμα τὸ ἐμψυχωθὲν, εἶνε ἡ Γαλάτεια· ἡ σύζυγός μου. Εἶνε ὡραία πάντοτε, ἀλλ' ἔχει τὴν ψυχρό-

τητα τοῦ πρώτου ὑλικοῦ της· εἶνε μάρμαρον. Ἀλλ' ἂς ἀρήσωμεν αὐτά. Ἐδῶ, ἐδῶ, πλησίον μου Γλυκέριον. Ὦ, μὲ τρομάζουσιν αὐτοὶ οἱ ἔρωτες τοῦ ἄλλου κόσμου. Ἐκ τοῦ μαρμάρου, διετήρησε τὸν πάγον καὶ τὴν λευκότητα ἡ Γαλάτεια, ἐκ τῆς θειότητός της, διετήρησε μεγάλην αὐστηρότητα. Δὲν μὲ κακίζει διὰ τὰς ἀτελείας μου, ἀλλὰ τοσοῦτον οἶκτον περικλείει τὸ μειδίαμα τοῦ κερασίνου χείλους της, ὥστε αἰσθάνομαι φόβον ψυχρόν. Τὴν βλέπω τὴν ἀπόστασιν. Καὶ ἂν κατεδέχθη ἐκ τοῦ βάθρου της εἰς τὰς ἀγκάλας μου νὰ πέσῃ, θεὰ ἔμεινε καὶ μόσα καὶ ἂν λέγουν οἱ θνητοί, *σεβασμὸν καὶ τρόμον μόνον διὰ τοὺς θεοὺς αἰσθάνονται.*

Ἂν ἦτο πλὴν ἐκ τῶν θεῶν τῶν Ὀλυμπίων, Ἀθηνᾶ ἢ Ἄρτεμις, ἴσως θὰ ἐμεσίτευε, εἰς τὸν οὐράνιον θόλον κ' ἐμὲ νὰ καθηλώσωσι, καὶ ν' ἀπολαύσω τιμῶν θείων. Θὰ μύψωνε κ' ἐμὲ καὶ ἴσως τὴν καρδίαν μου αἰσθήματα κατέκλυζον ξένα καὶ ἄγνωστα.

Ἀλλ' ἡ Γαλάτεια, θεὰ τὸν Ὄλυμπον οὐδέποτε πατήσασα, ἴσως ἀντὶ ἀμβροσίας ταπεινώσεις νὰ κατέπινεν καὶ εἰς τὴν πρώτην πρόσκλησιν θνητοῦ, ἡ θεὰ τοὺς οὐρανοὺς ἀρῆκε καὶ τὸ ἄγαλμα ἀπὸ τοῦ βάθρου του κατῆλθε. Ὦ, θὰ ἐσκέφθη, ὅτι προτιμότερον τῆς Κύπρου ἄνασσα νὰ καταστῇ καὶ σύζυγος τοῦ ἐστεμμένου Πυγμαλίωνος, παρὰ νὰ ὑποφέρῃ τὰς περιφρονήσεις θεῶν ὑπερφιάλων καὶ σκληρῶν. Αὐτὰ ἐσκέφθη. Πλὴν μὲ παγώνει πάντοτε ἡ παρουσία της. Καὶ νὰ σκεφθῶ φοβοῦμαι, ὡς θεὰ τοὺς διαλογισμούς μου μήπως μαντεύσῃ. Εἶνε τὸ φίλημά της, φίλημα ἀγάλματος. Ἐμπρὸς Γλυκέριον, φοῦγιον μέλος μέλψον μοι, ἴσως διαλυθῶσιν οἱ καπνοί. *(Ἡ φωνὴ χάνεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ ἀκούονται βήματα ἀπομακρυνόμενα).*

Ρέννος.— Ἀκούεις;

Γαλάτεια. — Ἀκούω Ρέννε· *(μὲ πόνον).*

Ρέννος.—Καὶ ἡ ὑπερηφάνειά σου δὲν κατεξανίζεται.

Γαλάτεια. — Ὑπερηφάνεια... ἄ, ναί, εἶχον κ' ἐγὼ ὑπερηφάνειαν, ἀλλὰ τί ἔγεινεν... Ὁ ἔρως μου τὴν ἔκαυσε καὶ τὴν τέφραν της ἐσκόρπισ' εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους. Καὶ ὅταν καὶ τὸ τελευταῖον μόριον ἐχάθη, ἐκ τοῦ βάθρου μου κατῆλθον. Ὑπερηφάνεια καὶ ἔρως ἀσυμβίβαστα. Ἐνίοτε ὁ ἔρως σβέννυται ἀπὸ τὸν πάγον της, ἀλλὰ συνήθως, τὴν διαλύει ἡ πυρά του.

Ρέννος.— Τὸν ἀγαπᾷς τὸν Πυγμαλίωνα; Καὶ μόσα ἤκουσας τὸν ἀγαπᾷς; Ὦ, εἰς τὰ γόνατα νὰ σὲ λατρεύῃ ἔπρεπε *(μετὰ πάθους).* Καὶ ἂν διὰ τοὺς ἄλλους ἔγεινες ἄνθρωπος, διὰ τὸν Πυγμαλίωνα θεὰ νὰ μείνῃς ἔπρεπε καὶ ἡ καρδία του βωμὸς νὰ ἦνε αἰωνίου ἔρωτος.

Γαλάτεια.— Ὦ Ρέννε, ἀδελφέ μου· ὁμιλεῖς περὶ αἰωνιότητος διὰ τὸν Πυγμαλίωνα, διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἐνόμιζεν ὅτι θὰ μ' ἀγαπᾷ· μὲ ἴσην θέρμην πάντοτε καὶ τὸ ἐπίστευε· δὲν μὲ ἠπάτα ὅταν μοὶ ὡρκίζετο. Ἀλλ' ὅσα λέγει εἶνε δίκαια· δὲν εἶμαι οὔτε ἄνθρωπος, οὔτε θεός. Δὲν δύναμαι νὰ μεταβάλλω τὰς ὀρέξεις του καὶ τὰ αἰσθήματά του, οὔτε δύναται νὰ καταστῇ Γλυκέρα ἡ Γαλάτεια. Εἰς ταῦτα ὅλα, τῆς Ἀφροδίτης τὸν δάκτυλον ἀναγνωρίζω. Ἤτο ἐχθρά μου εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ εἰς τὴν γῆν, ἐχθράν μου τὴν ἐπανευρίσκω... Τὴν Κύπρον της μὴ χάσῃ ἐφοβήθη καὶ αἱ ἱεροδουλοί της μὴ ὀλιγοστεύσουν. Καὶ ἀληθῶς, ἐμετριάσθη ἡ λατρεία της καὶ ἐκλονίσθη τὸ πανίσχυρόν της κράτος. Αἱ δέσποιναι τῆς Κύπρου, ἠκολούθουν κατὰ βῆμα, τὴν ὁδὸν τῆς βασιλίσσης των.

Ἀλλ' ἡ θεὰ, ἡ ὑπὲρ τὴν ἔριν τὸν Ὄλυμπον ταράσσουσα, ἐτάραξε τὰς φρένας τοῦ φιλτάτου Πυγμαλίωνος, ὅστις μίαν Γλυκέραν τῆς Γαλατείας προτιμᾷ.

Δὲν παίει ὁ ἀγαπητός μου Πυγμαλίων (κλαίει).

Ρέννος.—Τί θέλεις τώρα; τί ποθεῖς, τί σκέπτεσαι; νὰ γείνῃς θέλεις ἄγαλμα;

Γαλάτεια.— Νὰ γείνω μάρμαρον... ἄ ὄχι, Ρέννε, τὸ μάρμαρον δὲν ἀγαπᾷ.

Ρέννος.— Ἐκδίκησιν δὲν θέλεις;

Γαλάτεια. Ἐκδίκησιν; ἄχ, ναί.

Ρέννος.— Τοῦ Ἀργοναύτου οἱ βραχίονες καὶ ἡ ἀτρόμητος καρδία εἰς τοὺς πόδας σου.

Γαλάτεια.— Ρέννε, ἀδελφέ μου. Τῆς Γαλατείας ἡ ἐκδίκησις, ἀνάγκην δὲν ἔχει βραχιόνων.

Ρέννος.—Ἔχεις δηλητήριον Θεσσαλικόν;

Γαλάτεια.— Ἄχ, ὄχι Ρέννε. Ἤθελα.

Ρέννος.— Λέγε.

Γαλάτεια.— Ἤθελον νὰ ἦτο Ρέννος ὁ Πυγμαλίων μου. Καὶ νὰ μὴ ἔφερε ἐπὶ τοῦ μετώπου του βασίλειον διάδημα. Ρέννος, νὰ ἦτο κατάρατος, φυγὰς κ' ἐγὼ τὸ μόνον στήριγμά του, ἡ μόνη του ἐλπίς. Καὶ νὰ μεταμορφῶμαι ὡς ὁ πρωτεύς. Ἄλλοτε χλόη ἁπαλὴ νὰ γίνωμαι καὶ νὰ μὲ καταπατοῦν οἱ πληγωμένοι πόδες τοῦ φυγάδος μου. Ἄλλοτε αὔρα δροσερὰ καὶ ζεφύρος, νὰ μαναπνέει τὸ πυρέσσον στῆθος του Φρουρὸς τὴν νύκτ' ἀκοίμητος παρὰ τὸ σπήλαιον, τὰς ἡμέρας νὰ φυλάττω τοῦ λατρευμένου καταράτου μου. Νὰ εἶχον τὴν πνοὴν τῆς σεμνῆς Ἀθηνᾶς καὶ νὰ διώκω πάντα κίνδυνον ἀπὸ πλησίον του. Ἐγὼ ἡ ἄχρηστος, ἡ περιφρονημένη, ἤθελον νὰ καῶ καὶ νὰ ἀναλυθῶ δι' ἐκεῖνον. Ὦ τότε τὴν ἀγάπην μου θὰ ἀνεγνώριζε, θὰ μεθλιβε στὸ στῆθος του κ' ἀπὸ τὰ φιλήματά του θ' ἀπέθνησκα πανόλβιος.

Ρέννος.—Θ' ἀπέθνησκες; Θεὰ ποῦ εἶνε ἡ ἀθανασία σου;

Γαλάτεια.— Διὰ τὸν Πυγμαλίωνά μου λησμονεῖς, ὦ Ρέννε, ὅτι τὴν ἠρνήθην.

Ρέννος.— Ὅσα πρὸ μικροῦ ἠρίθμησας, αἱ θυγατέρες τῶν θνητῶν δὲν τἀποφεύγουν.

Γαλάτεια.— Κ' ἡ ἀμοιβή των;

Ρέννος.— Θεά, πρὸς τί τὸν οὐρανὸν ν' ἀφήσῃς; Αἱ θυγατέρες τῶν θνητῶν, λησμονημέναι ἀποθνήσκουσιν. Ὦ, διατί νὰ καταβῇς ἀπὸ τὸ βάθρον σου;

Γαλάτεια.— Αἱ παρακλήσεις του, τὰ δάκρυά του... Μ' ἠγάπα.

Ρέννος.— Ἠγάπα τὸ ἀδύνατον καὶ ἐβαρύνθη νὰ ἀκούῃ μοιρολόγια ἐγκαταλελειμμένων. Ἄ, μῖσος ἂν ἠσθάνεσο ἀντὶ εἰς δάκρυα ἀνωφελῆ νὰ ἀναλύσαι...

Γαλάτεια.—Μῖσος.. ἀγάπην μόνον κλείουσι τὰ στήθη μου. Ἀγάπην ἄπειρον, ἥτις γνωρίζει νὰ συγχωρῇ.

Ρέννος. — Μὲ ψεύδη παρεπλάνησε τὸν γέροντα πατέρα μας καὶ ἤρπασε τὰ δικαιώματά μου. Ἂν ἐπλανήθην ξένος, ἔρημος, ἡ δόξα ἠκολούθησε τὸ βῆμα μου καὶ ἐπανῆλθον πανίσχυρος, μ' ἰδέας ἐκδικήσεως. Οἱ Ἀργοναῦται συνηγμένοι ὅλοι, ἓν νεῦμα ἀναμένουσι τοῦ Ρέννου, τὸν Πυγμαλίωνα νὰ καταρρίψωσι. Ἀλλ' ἦσο σὺ πλησίον του καὶ συνεχώρησα. Πλὴν τώρα, ἀγγελιαφόρον ἔπεμψα κ' οἱ Ἀργοναῦται πάλιν συνηγμένοι, ἓν νεῦμα ἀναμένουσι. Βλέπεις ἐκεῖ μακρὰν εἰς τὸν ὁρίζοντα; ἡ θάλασσα ἡ γαλανή, βαθύτερον νὰ ἔχῃ χρῶμα δὲν σοὶ φαίνεται; Εἶνε αἱ νῆες τῶν ἀργοναυτῶν καὶ προηγεῖται ἡ δαφνοστεφὴς Ἀργώ.

Ἡ Μήδεια ἐξεδικήθη καὶ ἡ Γαλάτεια τὴν ἡρωΐδα αὐτὴν τοῦ μίσους δὲν θὰ μιμηθῇ;

Γαλάτεια. — Καὶ ἀναμένουν λέγεις νεῦμα ἰδικόν σου, Ρέννε;

Ρέννος.— Ναί.

Γαλάτεια.— Καὶ ἂν τὸ σημεῖον τοῦτο δὲν δοθῇ;

Ρέννος.— Οἱ ἀργοναῦται ἐπιστρέφουν ἄπρακτοι. Πλὴν τί κρατεῖς;

Γαλάτεια.— Εἶνε ἐγχειρίδιον τοῦ Πυγμαλίωνος. Τὸ ἔβαψεν εἰς αἷμα ἐχίδνης.

Ρέννος.— Ἄκουσε, Γαλάτεια. Δὲν ἤθελες ὁ Πυγμαλίων νὰ ἦτο Ρέννος; Ἀφοῦ δὲν εἶνε τοῦτο δυνατόν, ἀγάπησε τὸν Ρέννον. Ἂν σὺ διὰ τὸν Πυγμαλίωνα ἀθανασίαν ἠρνήθης κ' ἐγὼ διὰ νὰ μὴ κλαύσωσιν οἱ θεοὶ ὀφθαλμοί σου, ἠρνήθην τὴν ἐκδίκησιν. Αὐτήν, ἥτις μὲ συνεκράτησεν εἰς τὰ μακρὰ τῆς ἐξορίας ἔτη καὶ ἥτις μὲ ἐθώπευε μὲ ὄνειρα γλυκύπικρα. Ναί τὴν ἠρνήθην.

Γαλάτεια.— Μὲ ἠγάπας;

Ρέννος.— Ὅπως ὁ Ρέννος γνωρίζει ν' ἀγαπᾷ.

Γαλάτεια.— Τρέξε λοιπόν. Οἱ Ἀργοναῦται ἂς μὴ προσμένωσιν ἐπὶ μακρόν.

Ρέννος.— Γαλάτειά μου, φεύγω πτερωτός. *(Ἐξέρχεται).*

Γαλάτεια.— Ὁ Πυγμαλίων μου ἐσώθη. Μοῦ ἦσο ἀδελφὸς καὶ προστάτης, ἀλλὰ τὸν Πυγμαλίωνα ἠπείλησας καὶ σὲ θυσιάζω χωρὶς τύψιν ἀπαράλλακτα ὅπως ἐθυσίασα καὶ τὴν ἀθανασίαν μου.

(Εἰσέρχεται ἡ Εὐρύκλεια).

Γαλάτεια.— Τρέξε Εὐρύκλεια· καὶ μία μόνη ἀμυχὴ, τὸν θάνατον θὰ φέρῃ. Ἀ... τὸ ἐγνώριζον ἐγώ, ὅτι ἠπείλει τὴν ζωὴν τοῦ Πυγμαλίωνος. Πρόσεξε, ὄχι οἶκτον· μὴ δείξῃς μικροψυχίαν γυναικός, ὅταν ζωὴ τόσον πολύτιμος εὑρίσκεται ἐν κινδύνῳ. Λάβε τὸ ἐγχειρίδιον· τὸ ὅπλον τὸ πολύτιμον.

Εὐρύκλεια.— Φεύγω· ἀλλὰ καλῶς ἐσκέφθης;

Γαλάτεια.—Τρέξε· στιγμὰς μὴ χάνῃς πολυτίμους.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ.

Ποιὰν ἀγαπῶ;

Πέρασαν τώρα δέκα χρόνια κι ἀκόμα δὲν μπόρεσα νὰ ξεχωρίσω ποιὰν ἀγαπῶ πραγματικῶς. Ἐκείνην ἢ τὴν εἰκόνα της;

Ἤμουν ἀκόμη φοιτητής, γεμάτος ἐλπίδες καὶ χρυσᾶ ὄνειρα γιὰ τὸ μέλλον, ὅταν ὁ φίλος μου ὁ Κώστας μὲ προσκάλεσε νὰ περάσωμε μαζῦ τὸ καλοκαίρι στὸ τσιφλίκι τους στὴ Χαλκίδα. Ὥμορφο καὶ ἀπέραντο τσιφλίκι, γεμάτο ἀπὸ δένδρα καὶ κυνήγι καὶ χωριατοποῦλες παμπόνηρες καὶ ὀλόχαρες ποὺ σκαλίζαν τὰ χωράφια καὶ τὶς ξένες ὑπόθεσες.

Ὡς τώρα θυμοῦμαι τὴ ζωὴ ποὺ πέρασα ἐκεῖνο τὸ καλὸ τὸ καλοκαίρι καὶ αἰσθάνομαι μέσα μου μιὰ χαρὰ γλυκιὰ γλυκιὰ, ποὺ θαρρεῖς πῶς ἡ στιγμὴ ποὺ τὸ θυμοῦμαι εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς στιγμὲς ἐκείνου τοῦ καλοῦ καλοκαιριοῦ.

Ἀλήθεια, θὰ σᾶς φαίνεται παράξενο ποὺ λέγω καλὸ αὐτὸ τὸ καλοκαίρι ποὺ πέρασε πιὸ γλυκὰ ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα τῆς ζωῆς μου, μὰ ἂν ἔχετε λίγη ὑπομονὴ θὰ ἰδῆτε καὶ σεῖς πῶς δὲν ἔχω ἄδικο νὰ τὸ λέγω ἔτσι.

* * *

Πήγαμε τὸ λοιπὸν στὸ τσιφλίκι κι ἐκεῖ γνώρισα καὶ τὸν Ἠλία τὸν γεωπόνο, ποὺχε σπουδάσει στὴν Εὐρώπη. Τί ἄνθρωπος! Ὅταν τὸν θυμοῦμαι συλλογιοῦμαι γιὰ νἄβρω στ' ἀλήθεια ἦταν αὐτὸς τέτοιος, ἢ διάβασα σὲ κανένα μυθιστόρημα καμμιὰ περιγραφὴ καὶ τοῦ τὴν κόλλησα τοῦ Ἠλία.

Ἤθελα νἄμουνα καλλιτέχνης, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ σᾶς τὸν ζωγραφίσω καὶ νὰ βλέπατε καὶ σεῖς τί ἄνθρωπος ἦταν. Μὰ πάλιν ἐγὼ νὰ σᾶς δώσω τὶς μεγάλες γραμμὲς καὶ σεῖς βάλετε μέσα τὰ πιὸ ὥμορφα χρώματα, χωρὶς φόβο γιὰ ὑπερβολή, γιατὶ εἶναι ἀδύνατο καὶ νὰ τὸν φθάσετε μόνον.

Ἦταν ὡς τριάντα χρονῶ, δυνατὸς σὰν Ἡρακλῆς καὶ ἥμερος σὰν παιδάκι δυὸ χρονῶ. Ἀγαποῦσε... καὶ τί δὲν ἀγαποῦσε; Ὅλο τὸν κόσμο. Ποτὲ δὲν τὸν ἄκουσα νὰ πῇ κι αὐτὸς σὰν ἄνθρωπος πῶς δὲν ἀγαπᾷ κάτι τι. Δὲν εἶχε κανένα ἐχθρό, μὰ ἂν εἶχε θὰ τὸν ἀγαποῦσε κι αὐτόν. Ἤτανε τέλος πάντων ὅλο ἀγάπη κι ὅλο καρδιά. Μὰ φαίνεται πῶς πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλους νἀγαποῦσε τὴ ξαδέρφη του τὴ Φανῆ ποὺ τανε στὴ Σύρα, γιατὶ ὅλο καὶ γιὰ κείνη μιλοῦσε. Ἤτανε, μοῦλεγε, ὡς δεκάξη χρονῶ καὶ ἔμεινε πεντάρφανη ἀπὸ μικρὸ παιδὶ καὶ δὲν εἶχε κανένα σ' αὐτὸν τὸν κόσμον ἐξὸν ἀπὸ τὴ γιαγιά της, τὸν ξαδερφό της τὸν Ἠλία καὶ τὴ θεία της τὴν μάνα του.

Τῆς ἔγραφε συχνὰ κι ἐκείνη δὲν περνοῦσε ἑβδομάδα νὰ μὴ τοῦ στείλῃ γράμμα. Μοῦ μιλοῦσε τόσο πολὺ γιὰ τὴν Φανῆ ὁ Ἠλίας, ποὺ ἄρχισα κι ἐγὼ σιγὰ σιγὰ νὰ τὴν ἀγαπῶ. Τότε πρώτη φορὰ εἶδα πῶς κι ἡ ἀγάπη εἶναι ὑποπτος νόσος.

Μὰ φαίνεται πῶς ἄρχισα νὰ τὴν ἀγαπῶ κομμάτι

πιὸ πολὺ ἀπ' ὅτι πίστευα, γιατὶ μιὰ μέρα τσάκωσα τὸν ἑαυτό μου ποὺ ἄνοιξε τὸ συρτάρι τοῦ Ἠλία καὶ διάβαζε κρυφὰ τὰ γράμματα τῆς ξαδέρφης του, ἂν κι ἐκεῖνος μοῦ τἄδινε ὅλα καὶ τὰ διάβαζα.

Μάλωνα τὸν ἑαυτό μου, μὰ ὕστερα ἄρχισα νὰ ξεσκαλίζω τὴν καρδιά μου γιὰ νἄβρω τί γινούτανε μέσα της.

* * *

Μιὰ μέρα, τὸ μεσημέρι βλέπω τὸν Ἠλία τρεχάτο κι ἔρχεται μ' ἕνα μαῦρο γράμμα στὸ χέρι καὶ πολλὰ μαῦρα δάκρυα στὰ μάτια. Ράγισε ἡ καρδιά μου ἄμα τὸν εἶδα, γιατὶ φοβήθηκα μὴ πέθανε ἡ ξαδέρφη του. Χωρὶς νὰ μοῦ πῇ τίποτα, μοῦδωκε τὸ γράμμα κι ἔπεσε στὴν κοῦχη τοῦ καναπὲ ποὺμουνα κι ἐγὼ ξαπλωμένος.

Ἔτρεμα. Τἄνοιξα καὶ πρῶτα-πρῶτα εἶδα τὴν ὑπογραφή—Φανή. Περίεργο πραμα. Τὸ πρῶτο δάκρυο ποὺ μοῦρθε ἀπὸ τὸ πένθιμο ἐκεῖνο γράμμα, ἤτανε δάκρυο χαρᾶς. Ὕστερα τὸ διάβασα καὶ ὧρες ὁλόκληρες ἔμεινα μὲ τὸ γράμμα στὸ χέρι.

Ὁ Ἠλίας κοιμήθηκε.

Χαρτὶ κιτρινωπὸ μὲ φαρδὺ μαῦρο περιθώριο, μὲ μαῦρα γράμματα καὶ λόγια μαῦρα, πολὺ μετρημένα καὶ περιφρονητικὰ πρὸς τὴν δύναμη τοῦ πεπρωμένου, μοῦφεραν μπροστά μου μιὰ παράξενη εἰκόνα.

Θυμούσαστε τὴν εἰκόνα τῆς Μαργαρίτας ποὺ δείχνει ὁ Μεφιστοφιλῆς στὸ Φάουστ;

Ἔτσι ἀπαράλλακτα, ἐκεῖ ποὺ ἤμουνα ξαπλωμένος στὸν καναπὲ καὶ ἔβλεπα ἀρρημένος τὸ γράμμα, μοῦ φάνηκε πῶς εἶδα ἐκεῖ ψηλὰ τὴ Φανὴ, μὲ χρώματα ὅμως ὄχι σὰν τῆς Μαργαρίτας, ντυμένη μαῦρα, μὲ προσωπάκι κίτρινο σὰν τὸ χαρτί της, στεφανωμένο γύρο - γύρο ἀπὸ τὰ κατάμαυρα μαλλιά της καὶ πλουμισμένο μὲ δυὸ μάτια ποὺ γυάλιζαν σὰν κεχλιμπάρι μαῦρο. Τὸ στόμα της ἦταν ἐπίτηδες θαρρεῖς κλεισμένο σφιχτὰ -σφιχτά, μὴ τύχῃ κι ἀνοίξῃ καὶ ξεφύγουν λόγια περιφρονητικὰ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν χάρο ἀκόμη· ποὺ νόμισε πῶς σὰν τῆς θερίσῃ ἕνα - ἕνα τοὺς δικούς της, θὰ τὴν ταπεινώσῃ καὶ θὰ τὴν κάμῃ νὰ χάσῃ τὴν πίστιν ποὺχε πάντοτε στὴ καλωσύνη τοῦ Θεοῦ. Καὶ μὲ μιὰ πινελιὰ, ἕνα πρόσωπο πολὺ σοβαρὸ καὶ περήφανο.

Ἔβλεπα τὴν εἰκόνα της μὲ πολλὴ προσοχὴ καὶ σεβασμὸ ἄπειρο, σὰν νἄτανε πραγματικός, ζωντανὸς ἄνθρωπος, ὡς που ξύπνησε ὁ Ἠλίας καὶ μοῦ τὴ χάλασε. Σηκώθηκα καὶ γιὰ πολλὴ μου λύπη εἶδα πῶς ...τὴν ἄρπαξα. Ἤμουνα ἐρωτευμένος.

* * *

Πέρασαν χρόνια χωρὶς νὰ μοῦ φύγῃ οὔτε μιὰ στιγμὴ ἡ εἰκόνα τῆς Φανῆς καὶ τὴν εἶχα τόσῳ πολὺ συνειθίσῃ, ποὺ ποτὲ δὲν μοῦ περνοῦσε πῶς δὲν τὴν εἶδα καμμιὰ φορὰ, αὐτὴ τὴ κοπέλα ποὺ δὲν ἔλειπε ποτὲ ἀπὸ τὸ νοῦ μου καὶ ἀπὸ τὴν καρδιά μου.

Ἕξη χρόνια ὕστερα, σὰν πῆγα στὴ Σύρα γιὰ νὰ κάμω τὸ γιατρὸ, ἡ πρώτη μου δουλειὰ ἤτανε νὰ διῶ τὴ Φανή. τὸ κορίτσι ποὺχε τόση δύναμη νὰ μὲ κρατᾷ τόσα χρόνια ἀπὸ μακριά.

Ἔβαλα τὴ ρετιγκότα μου, ἀπλήρωτη ἀκόμη στὸ ράφτη τῆς Ἀθήνας, πῆρα τὰ γάντια μου καὶ τὸ μπαστοῦνι μου καὶ τράβηξα ἴσια στὸ σπίτι της σὰν νὰ πῆγα καὶ χθές. Τόσον καλὰ θυμούμουνα τὴν περιγραφὴ τοῦ Ἠλία.

Χτύπησα τὴν πόρτα, κι' ἄνοιξαν· καὶ σὲ λίγο βρέθηκα μπροστὰ σ' ἕνα κορίτσι ξανθὸ, ροδοκόκκινο χαρούμενο καὶ γελαστό·

Λυπήθηκα. Ἡ κοπέλα π' ἀγαποῦσα δὲν ἦταν ἐκείνη π' ἀγαποῦσα.

Εἶναι τώρα τέσσερα χρόνια ποὺ τὴ γνώρισα τὴ Φανὴ, κι ἀλήθεια τὴν ἀγαπῶ ἅμα τὴ βλέπω, μὰ τί παράξενο πρᾶμα! σὰν δὲν εἶμαι κοντά της καὶ τὴ θυμοῦμαι ἀντὶ τῆς πραγματικῆς μοῦρχεται μπροστά μου ἡ εἰκόνα ποὺ εἶδα στὸ ταιρλίκι.

Ποίαν ἀγαπῶ;

Α. ΜΑΤΣΙΝΑΣ.

ΛΕΥΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ

Ἐσὲ μπορεῖ νὰ νοιώσω
κ' ἐκεῖ ποῦ θὰ κοιμοῦμαι,
ἀθῶα μου πεταλοῦδα,
σὰν ἀλαφροπετᾶς,
ἀπάνω ἀπ' τὸ χορτάρι
ποὺ πλούσια θὰ σκεπάζῃ
τὴν ἄνοιξη τὸ μνῆμα
τοῦ ποιητή.

Ὅταν σὲ βλέπω τώρα,
ὡραία μου πεταλοῦδα,
μέσα μου ξάφνω νοιώθω
λαχτάρα μυστικὴ,
καὶ δίπλα στὰ φτερά σου
ποὺ ὁ ἥλιος τὰ χρυσώνει
μοῦ φαίνεται ἡ ψυχή μου
πετᾷ κ' αὐτή.

Μ. Α. ΜΑΔΑΚΑΣΗΣ.

ΕΝΑΣ ΓΑΜΟΣ

(Ἴδε ἀριθμὸν 137).

— Γιατί; ὄχι δά· κι ἡ νύφη δὲν εἶναι ἄσημη. Ὁ γαμπρὸς, λέγουν, ἔχει μιὰν ὀνταλίκι· ἀλήθεια;

— Κι ἐγὼ ἄκουσα ἕνα τέτοιο πρᾶμα. Τὴν ἔβγαλε, τὴν ἐποῦλησε, κἄτι τέτοια λόγια λέγανε μὰ δὲ ξέρω.

— Ἐγὼ ἄκουσα πῶς ἀρρώστησε, πῶς εἶναι κατάκοιτη. Ὅλοι μὲς τὸ σπίτι φοβοῦνται μὴν τύχῃ καὶ τ' ἀκούσῃ ἡ νύφη.

Στὶς κῶχες, σ' ὅλα τὰ μέρη, οἱ συνομιλίες, οἱ κουβέντες, οἱ ἀστειότητες, οἱ γλωσσοφαγιὲς πῆραν δρόμο. Σιγὰ σιγὰ μὲ τὶς φωνὲς ποὺ ἀνακατώνονται ἡ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη καὶ γίνουνται μιὰ βοή, μὲ τὰ ποδοπατήματα τόσων ἀνθρώπων ποὺ ἄλλοι ἀνεβοκατέβαιναν τὶς σκάλες κι ἄλλοι πηγαινοήρχονταν στὸ σοφᾶ, στὴ κάμαρη, καὶ μὲ τὸ σκοπὸ πῶπαιζεν ἡ μουσική, ἡ ζωή, θαρροῦσες, ἄρχισε νὰ βράζῃ μέσα ὅλο τὸ σπίτι.

Ἡ ἐποχὴ ποὺ βρισκόμαστε γιὰ τὰ ἤθη μας εἶναι μεταβατική· γιὰ τοῦτο, χωρὶς πολὺ σεβασμὸ στὴν παλιὰ συνήθεια, ἀπὸ τὸ πρωί, μιὰ φήμη κυκλοφοροῦσε ἀνάμεσα στοὺς προσκαλεσμένους, ποὺ θὰ τοὺς κρατήσουν τάχα καὶ τὸ βράδυ. Κι ὅπως τῶλεγαν ἡ φήμη αὐτὴ ἀλήθεψε. Μόλις βράδυασε, ἕνα σωρὸ κεριά, πολυέλαια, λάμπες, ἀνάφτηκαν σ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ σπιτιοῦ.

Ὅταν πιὰ τὸ ἀδιάκριτο, τὸ ζηλιάρικο καὶ φθονερὸ ἐκεῖνο φῶς τοῦ ἥλιου, ποὺ γυρέβει νὰ ξεσκεπάζῃ ὡς καὶ τὶς πιὸ κρυφὲς πομπὲς, καὶ τὶς παραμικρότεροι λεκέδες, συνειθισμένο πάντα νὰ προσπαθῇ νὰ χαλνᾷ ὅλα τὰ χρώματα, καὶ τὰ καλύτερα ἀκόμη, ἔσβυσε κι ἄρχισε ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος τὸ ἀδύνατο φῶς τῶν πολυελαίων νὰ τρεμοσβύνῃ ἐπάνω στὰ ὥμορφα πρόσωπα, καὶ νὰ χαδεύῃ ἐρωτικὰ τὰ μαῦρα μαλλιά, καὶ νὰ κυματίζῃ ἀπάνω στὰ παρδαλὰ ἀτλαζωτὰ φορέματα, τὰ διαλεγμένα μὲ τὸ γνωστὸ ἐκεῖνο καὶ ἔξοχο γοῦστο πῶχουν στὴν ἐκλογὴ χρωμάτου οἱ Ἀνατολῖτες, μὲ τὴν κλίση πάντα στὸ ὑπερβολικό, ἡ τελετὴ ὅλη περεχύθηκε μιὰν ἄλλη χάρη κι ἀναλαμπή.

Τὰ μεσάνυχτα, τὴν ὥρα ποὺ ἡ μουσικὴ μὲ τοὺς περίφημους τεχνίτες της, ποὺ ξύπνησε τὸ καλλιτεχνικό τους αἴσθημα καὶ πῆρε τὸ δρόμο της, τὴν ὥρα ποὺ ὅλα πιὰ ἦταν φωτολουσμένα μὲ τὴν λάμψη τῆς χαρᾶς, μιὰ σκλάβα μὲ τὸ τζαφρέσινο κι ἴσα μὲ κάτω μακρὺ ἐνταρί της, μὲ τὰ μαλλιὰ δεμένα μοναχὰ μὲ μιὰ κορδέλλα καὶ χυμένα ἀπάνω της, κατέβαινε τὶς σκάλες στὸ κάτω πάτωμα τοῦ σπιτιοῦ καὶ προχωροῦσε στὸ πιὸ ἔρημο μέρος του. Ἀπ' ἀνάμεσα, σὰν ἐλάφι ποὺ φεύγει ὅταν τὸ κυνηγᾷ λεοντάρι, ἀπ' τὸν φόβον του, στέκουνταν, ἔστρεφε τὸ πρόσωπό της τὸ περιχυμένο ἀπ' τὰ μαλλιὰ κι ἔβλεπε μιὰ πίσω της. Μπῆκε σ' ἕνα δρόμο μακρύ, ποὺ στὴν ἄκρα του βρίσκουνταν μιὰ κάμαρα.

Σὰν νἄθελε νὰ παύσῃ τὸ καρδιοχτύπι της, ἔβαλε τὰ χέρια στὸ στῆθος κι ἔδωσε μιὰ ἀκρόαση ὁλόγυρα. Ἡ βοὴ τοῦ γάμου ἀπὸ μακρυὰ ἀντηχοῦσε ὡς ἐδῶ. Ἀκούμπησε μὲ τὴν ράχη στὸν τοῖχο, καὶ μιὰ ἀχτίνα ἀπὸ τὸ φεγγάρι ποὺ περνοῦσε ἀπὸ μιὰ τρυπίτσα τοῦ παραθύρου, κοντὰ στὸ ταβάνι, κι ἔμπαινε κρυφὰ κρυφὰ, θαρρεῖς γιὰ νὰ διῇ τὴν κόρη, τὴν ἐζέσταινε. Σὲ λίγο, ἀγάλια ἀγάλια χτυπᾷ τὴν κλειδωμένη πόρτα τοῦ τελευταίου δωματίου, στὸ μακρινὸ αὐτὸ δρόμο, ποὺ ἀκόμη σὲ πολλὰ κονάκια βρίσκεται.

Ψυχὴ δὲν ἀκούεται. Χτυπᾷ κομάτι δυνατώτερα. Πάλε τίποτα. Περιμένει λιγάκι καὶ πάλε ξαναχτυπᾷ πιὸ δυνατά. Αὐτὴ τὴν φορὰ μιὰ τρεμουλιαστὴ φωνὴ ἔδωσε ἀπάντηση ἀπὸ μέσα «Πιός εἶναι;»

— Ἐγώ 'μαι Μανά μ'. Ἄνοιξε.

Σ' αὐτὸ ἀπάνω μιὰ γρηᾶ μὲ τὰ κομπολόγια στὸ χέρι, μὲ τὸ φερετζὲ στὸ κεφάλι, βαρυὰ βαρυὰ, σηκώνεται ἀπὸ τὸ χαλὶ ποὺ κάθουνταν κι ἀνοίγει τὴν πόρτα.

Ἡ κάμαρα αὐτὴ βρίσκουνταν σὲ μιὰ κῶχη τοῦ σπιτιοῦ, ποὺ ἄρισαν τὰ πλούτη στὴν κακομοιριὰ, μὲ μικρὰ στραβοκαμωμένα παράθυρα, πῶβλεπαν στὸν μπαξέ, καὶ μπροστά τους ἕνα μιντέρι μακρύ, πεταμένο ὅπως ἔτυχε, σαπισμένο στὶς ἄκρες ἀπ' τὴν ὑγρασία, ποὺ σχημάτιζε κάτι μεγάλους μαύρους λεκέδες στὰ ντουβάρια.

Ὅτι μπαίνεις μέσα, δεξιὰ σ' ἕνα κρεβάτι, βλέπεις μιὰ νέα μὲ πρόσωπο χλωμὸ καὶ ἄθωρο, τὸ χρῶμα αὐτὸ ποὺ δείχνει ὅτι σὲ λίγο θὰ κόψῃ τὸ δρόμο τῆς ζωῆς. Μόλις τὴν ἰδῇς αἰσθάνεσαι μιὰ πληχτικὴ βαρυὰ ἐντύπωση.

Τὸ γαλανὸ χρῶμα τῶν ματιῶν γάθηκε πιὰ μὲς ἀπ' τὰ βλέφαρα, θαρρεῖς ποὺ ἔφυγε σ' ἄλλον κόσμο, κι ἔβλεπες τὰ μάτια ποὺ μονάχα ἀσπράδι τὰ ἔμεινε, νὰ σβύνουν σιγὰ σιγὰ σὰν δυὸ ἄστρα τὴν ὥρα ποὺ ξημερώνει. Ἀνάμεσα στὰ χείλη της, ποὺ κι αὐτὰ εἶχαν τὸ ἴδιο χρῶμα μὲ τὰ μάγουλα, διακρίνουνταν τὰ δόντια της καὶ κάτω ἀπ' τὸ λεπτὸ δέρμα της, στὰ μηνίγγια καὶ στὸ λαιμό, φαίνουνταν οἱ μαβιὲς φλέβες της.

Λίγο λίγο, ὅσο πλησιάζει ὁ θάνατος καὶ τῆς παρεμόρφωνε τὰ χαρακτηριστικὰ, μιὰ ὄψη ἐλεεινὴ ζωγραφίζουνταν στὸ πρόσωπό της, καὶ στὰ μέρη ποὺ τὸ ρέμα τῆς ζωῆς τελείωνε πιά, ἀρχινοῦσε νὰ φαίνεται τὸ χρῶμα τοῦ χωμάτου. Μιὰ δυνατὴ μυρωδιὰ, ἀνακατωμένη μὲ τὴ χλιαρὴ ζέστη ποὺ μαζώνεται τὴν ἡμέρα ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ σκορπιέται τὴν νύχτα μαζὶ μὲ τὴν ὑγρασία, ξατμίζουνταν μέσα στὸ δωμάτιο. Γιατὶ τὰ συστατικὰ ἐκείνου τοῦ κορμιοῦ ἔπαιρναν κι ἔδιναν.

Ἡ νιὰ αὐτὴ, ἡ δεκωχτάρα, ποὺ κοίτεται στὸ κρεβάτι τοῦ θανάτου, τρία τέσσαρα χρόνια πρωτύτερα μὲ τὰ μαλλιά της τὰ χρυσά, τὸ σῶμα της τὸ τριανταφυλλὶ καὶ τὰ μάτια της τὰ γαλανὰ, ἦταν

γεμάτη δροσιὰ σὰν τὴν ἄνοιξη, καὶ χαρὰ γεμάτη σὰν τὰ πουλιά.

Μεγαλωμένη μέσα στὸ χαρέμι τὸ τριγυρισμένο μὲ ντουβάρια χοντρά, ἀνεπηρέαστα ἀπ' τὴ πρόοδο τοῦ αἰῶνα ποὺ διαβαίνει, κι' ἀπὸ κάθε ἄλλη εἴδησι ἀπ' τὸν ἔξω κόσμο ἀπέραστα, ἀπόμεινε ὁλότελα ἀνίδεη ἀπ' τὰ χάλια τοῦ κόσμου τοῦ ἀληθινοῦ. Ἀγαποῦσε τὰ λουλούδια, ἔτρεχε κατόπι στὶς πεταλοῦδες, κάθε πρωὶ ἄνοιγε στὴν κάμαρά της τὸ παράθυρο πῶβλεπε στὸν κῆπο καὶ τραγουδοῦσε. Ὅταν κατέβαινε τὶς σκάλες πηδοῦσε τὰ σκαλοπάτια τους, τὰ 'παιρνε δυὸ-δυό. Μὲ τὰ χάδια ποὺ μεγάλωσε ἀπὸ μικρὴ ἴσα μὲ τώρα, ἀνάμεσα στὰ παιδιακίσια καὶ παρθένα χρόνια της, ἔμοιαζε χελιδόνι, τὴν ὥρα ποὺ πέρτει μέσα σὲ δυὸ ἑνάντια ρέματα τ' ἀέρα, κι' ἀρίνει τὸν ἑαυτό του ὅπως τοῦ κατέβει, μὲ χάρι κι' ἀφέλεια, πότε ἀργὰ πότε γλήγορα, μιὰ περπατοῦσε, μιὰ ἔτρεχε, μπαινόβγαινε σ' ὅλες τὶς κάμαρες τοῦ σπιτιοῦ, σ' ὅλα τὰ μέρη, στὶς κώχες τοῦ μπαξέ, παντοῦ.

Ἡ ὑγεία σὲ κεῖνο τὸ σῶμα, βασίλευε μ' ὅλη τὴν δύναμι καὶ τὴν λάμψη ποὺ μοναχὰ σὲ τέτοια ἡλικία μπορεῖ νὰ βρεθῇ.

Τὸ χαμόγελο ἐκεῖνο, ποὺ πάντα ἔλαμπε στὰ χείλια της τὰ κοραλένια, καὶ κάποτε κάποτε ὡς καὶ στὰ μάτια της ἀκόμη τὰ γαλανὰ ἔδιδε ἕνα τριανταφυλλένιο χρῶμα, μὲ τὸ παραμικρότερο καημὰ φορὰ πράμα μεταβάλλουνταν σ' ἕνα γέλιο ξεκαρδιστό, ἀβάσταχτο.

Ἀλλὰ καὶ τὰ φταιξίματά της ἦταν μεγάλα, πολὺ μεγάλα μάλιστα. Ἀναλόγως τῆς ἡλικίας της ἦταν πολὺ ὥμορφη, κατὰ τὸ μέρος ποὺ βρίσκουνταν πολὺ εὐγενικὴ καὶ ντιλικάτη, καί, τὸ χειρότερο, δὲν μπόρεσε νὰ καταλάβῃ ὅτι ἡ πολλὴ καλωσύνη καὶ ἡ ἐλευθερία ποὺ τῆς δείχνουν τώρα, εἶναι ἕνα πρόσκαιρο παιχνίδι μιὰ ἄστατη περαστικὴ ἐπιθυμία ποὺ αὔριο θὰ μεταβληθῇ σὲ τυραννικὴ περιφρόνησι κι' ὀργή. Τὰ λουλούδια τ' ἀγαποῦσε πολύ, στὶς πεταλοῦδες ἔπερτε κατόπι πολύ, κι' αὐτὸ τὸ ζηλιάρικο τὸ ἐπικίνδυνο χαμόγελο καὶ καλὰ νὰ μὴ θέλῃ ν' ἀρίσῃ τὰ χείλη της ἀπ' τὰ φιλιὰ ποὺ τῆς ἔδινε.

Ἕνα πρωὶ ποὺ σηκώθηκε πολὺ νωρὶς κι' ἔτρεχε ἀπ' ἐδῶ κι' ἀπὸ 'κεῖ μέσα στὸ μπαξέ, δυὸ χέρια τὴν ἔπιασαν ἀπὸ τοὺς ὤμους, κι' ἕνας ἀπὸ πίσω τὴν φίλησε. Ἐκεῖ ποὺ πολεμοῦσε νὰ γλυτώσῃ ἀπ' αὐτὴ τὴν παγίδα ποὺ ἔπεσε ἔτσι ἄξαφνα, μὲ τρομάρα γύρισε νὰ δῇ πιὸς ἦταν: Ὁ Μπεχτσὲτ βέης! Μὲ φωνὴ πιὸ δυνατή, πιὸ σριχτερὴ ἀπ' ἐκεῖνα τὰ χέρια, μ' ἕνα ὕρος προσταχτικό: «Στάσου· σὲ θέλω· σ' ἀγαπῶ.» τῆς εἶπε.

Ἕνα ψιλὸ ἀεράκι ποὺ φύσηξε κεῖνη τὴν ὥρα καὶ σκόρπισε τὰ χρυσά της τὰ μαλλιὰ ἀπάνω στ' αὐτιά της, θαρρεῖς πῶς ἤθελε νὰ τὴν μποδίσῃ ν' ἀκούσῃ αὐτὰ τὰ λόγια τὰ καυτερά. Ἀλλὰ πλάγι της ἡ φύση, ἡ ἀδάμαστη ἀπὸ κάθε ἐμπόδιο ὅταν θέλει νὰ ρθάσῃ τὸν σκοπό της, κι' ἡ δύναμη, ἡ ὁρμητικὴ τοῦ νέου ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος, ἀνάγκασαν τὴν Διλσιτὰν νὰ ὑπακούσῃ. Γιατί ἄραγες, τὸν ἀγαποῦσε; Ὄχι. Μήπως αὐτὴ ἡ φωνὴ ποὺχε μέσα της ἕνα μεγαλεῖο ἄγριο προσβλητικό, μιὰ διαταγὴ δεσπότου ἐπιβλητικοῦ, τῆς ἤρτε τάχα πιὸ ταπεινή, πιὸ γλυκιὰ ἀπὸ τόσες καλύτερες φωνὲς ποὺχε ἀκούσῃ ὡς τώρα; τῆς φάνηκε ἄραγες πιὸ ἥμερη, πιὸ ἐλαφρὰ ἀπ' τὰ κελαδήματα τῶν πουλιῶν καὶ νόμισε πῶς μπῆκε μέσα στὰ σωθικά της κι' ἔπιασεν ἐκεῖ ἕνα τόπο ἄδειο ὁλόδειο, ποὺ τώρα καταλάβαινε πῶς εἶχε, νὰ τῆς ἐξασραλίσῃ μιὰ αἰώνια φιλοστοργία καὶ προστασία; τὸν ἐπῆρε ἄραγες γιὰ ἕνα τέτοιο σπλαχνικὸ προστάτη κι' ἀδελφό της; ἢ ἴσως πίστεψε πῶς βρέθηκε καὶ γι' αὐτὴν ἕνας καλὸς Βέης; Κι' ἡ ἴδια δὲν τὸ ἤξερε.

Πέρασαν τρεῖς μέρες. Τώρα πιὰ ἡ Διλσιτὰν δὲν εἶναι κεῖνο τὸ κορίτσι, τὸ ἀθῶο παιδί, ἡ δοῦλα χωρὶς κανένα στὸν κόσμον· ἔγινε ὀνταλίκι τοῦ Μπεχτσὲτ βέη.

Τὰ κοριτσίστικα μυαλά της εὔκολα ἄργισαν νὰ πλέουν μέσα σὲ φανταστικὲς εὐτυχίες, μὲ μέλλον ἐξησραλισμένο, μ' ἔρωτα φλογερό, κι ὅλα αὐτὰ τἄβλεπε κάτω ἀπὸ τὰ μικρούτσικα ποδαράκια της.

Ἂν εἶχε κομμάτι ἰδέα, ἡ Διλσιτάν, ἀπ' τὰ πράμματα τοῦ κόσμου κι ἀπ' τὴν ἀληθινὴ ζήση, εὔκολα θὰ καταλάβαινε ὅτι αὐτὸ ποὺ βγῆκε ἄξαφνα στὴν ζωή της νὰ τῆς κόψῃ τὸν δρόμο, δὲν ἦταν μήτε ὑψηλὴ μήτε τρυφερὴ ἀγάπη, ἀλλά, μ' ὅλη της τὴν ὁρμὴ καὶ βαρβαρότητα ποὺ μπορεῖ νὰ γένῃ, σωστή, ἀπότομη λαγνία. Ἀληθινά, πολὺ ἀπότομος, σκληρὸς φάνηκε γιὰ τὴν δύστυχη. Ἄμα βράδυαζε ὅλο τὸ σπίτι τὸν ἔτρεμε. Τὴν ὥρα ποὺ γύριζε στὸ ἀπάνω πάτωμα τοῦ παμπάλαιου αὐτοῦ καὶ θεόρατου σπιτιοῦ, σὰν ποὺ γένεται σ' ὅλα τὰ μεγάλα ξύλινα σπίτια, τὰ ὁλοτρόγυρα δωμάτια ἔτριζαν, οἱ καναπέδες ποὺ βρίσκουνταν μέσα σειοῦνταν. Καμιὰ φορὰ μὲ τὸν παραμικρότερο θυμὸ ἢ ἀπ' τὴν ἀπελπισία γιατί δὲν μπόρεσε νὰ καταφέρῃ καμιὰ βρωμοδουλειά, ποὺ μὲ χαμέρπεια κυνηγοῦσε, ἔξω ἀπ' τὸ σπίτι, πετοῦσε τὶς καρέκλες ἀπ' ἐδῶ κι ἀπ' κεῖ καὶ τὶς ἔσπανε.

Ἡ Δελσιτὰν, ἀκόμη ἀπ' αὐτὲς τὶς δυὸ πρῶτες ἑβδομάδες τῆς ἀγάπης, ἔβλεπε ποὺ κουρελιάστηκε ποὺ τσαλαπατήθηκε, καταλάβαινε ὅτι οἱ κόρδες ποὺ ἕνωναν τὴν νεανική της περιφάνια καὶ τὸν ἐγωϊσμό της τὸν γυναικεῖο μὲ τὴν καρδιά της ἔσπασαν πιά.

Νὰ ἂς ποῦμε ποὺ ὁ Μπαχτσὲτ βέης ἔτυχε νὰ τὴν φωνάξῃ καμιὰ φορὰ καὶ νὰ μὴν ἀκούσῃ, ξεφώνιζε τότες: «Ἐσένα φωνάζω! Παλιοπατσαβούρα! Κουφὴ εἶσαι;» Ἄλλοτες πάλι ποὺ ἤρχουνταν ξώρας τὸ βράδυ κι εὕρισκε τὴν Διλσιτὰν ἀποκοιμισμένη ἀπὸ τὴν κούρασι πίσω ἀπ' τὴν πόρτα τῆς κάμαρας, τὴν ἐξυπνοῦσε μὲ τὶς πορποδιές. (Ἀκολουθεῖ).

ζί μας τὶς συναντήσαμε τὶς φτωχές· τὸν χαιρέτησαν περίφοβα, ἐνῶ ἐκεῖνος ἐσήκωνε τἀριστερό του φρύδι κι' ἄρχνε νὰ πέσῃ τὸ αἰώνιό του μονόκλ. κάποιος τὸν ρώτησε ποὺ τὶς γνωρίζει αὐτές· καὶ κεῖνος ἀπάντησε ὅτι τὴ μικρὴ τὴ νοστιμούλα τὴν εἶχε *ἐρωμένη του* ἕναν καιρὸ καὶ τῆς κρατοῦσε παρτιμέντο, διατηροῦσε καὶ τὶς ἀδελφές, ἀλλὰ τοῦ κόστιζαν ἕνα διάβολο καὶ τρία τέταρτα· ὥσ τε νὰ ξεμπλέξῃ εἶδε κ' ἔπαθε... » Καὶ γέλασε μὲ τὸ γέλοιο του ἐκεῖνο ὁ φίλος μου, ποὺ μοιάζει κάποτε σὰν νὰ τρίζῃ τὸ πριόνι στὸ μάρμαρο ἐπάνω.

Ὁ δρόμος ὁ φτωχὸς ἐν τῷ μεταξὺ ἐζωντάνευεν. ἕνας ἕνας, μιὰ μιά, δυὸ δυό, ἐμφανίζονται εἰς τὶς πόρτες οἱ ἀρσενικοὶ καὶ θηλυκοὶ κάτοικοι ἀπὸ κάθε χαμόσπιτο καὶ ἀποτελοῦν κύκλους μικροτέρους ἢ μεγαλυτέρους, καὶ περιπατοῦν, καὶ στρέφουν καὶ χωρίζονται διὰ νὰ ἀποτελέσουν νέους· πόσαι μορφαὶ πόσοι τύποι! Ἐκεῖ εἰς τὴν γωνίαν, κάτω ἀπὸ τὸ φανάρι, τριγυρίζουν τέσσαρες πέντε καὶ κρέμουνται, θαρρεῖς, ἀπὸ τὰ χεῖλη μιᾶς μὲ τὰ κόκινα μαλλιά, μὲ πολλὲς πυκνάδες στὰ μεστά της μάγουλα καὶ στὸ μικρό της κάτασπρο μέτωπο καὶ μὲ μάτια στεγνά, ποὺ ἔπιε κάθε τους ὑγρασία ἡ παντοτεινὴ καὶ ἀχόρταγη φλόγα τοῦ αἵματος. Ὁ φίλος μου, ποὺ τίποτε δὲν τὸν γελᾷ, μοῦ ἐξηγεῖ τί μπορεῖ νὰ λέγῃ καὶ... ἐρυθριῶ. Φαντάζομαι καὶ τί εἰμποροῦν νὰ ἀκούσουν ἀπὸ μερικοὺς ποὺ τὰς ἐπλησίασαν ἤδη καὶ μὲ ὡμὲς καὶ ζωντανὲς χειρονομίες θὰ συνοδεύουν ὁμιλίες γυμνὲς βέβαια καὶ ἀσκέπαστες· ἀλλὰ δὲν ἐρυθριοῦν· καγχάζουν μόνον. Καὶ μεταξὺ δύο καγχασμῶν, ποὺ φθάνουν μέχρις ἡμῶν, καὶ ἐνῷ ἐδίπλωνε τὸν «Νεολόγον», ποὺ δὲν ἔβλεπε πλέον νὰ διαβάσῃ, μοῦ ἐδίδαξεν ὁ φίλος μου νὰ πιστεύω ὅτι «καὶ τοῦ φτωχοῦ δρόμου ὁ κόσμος, ὅπως ὁ ἄλλος, κρύπτει τὰ ἴδια ἐνστικτα τοῦ πρώτου κτήνους κάτω ἀπὸ τὸ ἴδιο δέρμα· ἡ μόνη διαφορὰ ἔγκειται εἰς τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον σκεπάζουν ἢ ἐνδύουν αὐτὸ τὸ ἴδιον δέρμα». Τὸν διέκοψαν σπαρακτικαὶ φωναὶ προερχόμεναι ἀπὸ ἕνα σωρὸν γάτες, ποὺ ἐβλέπαμεν ἀντίκρυ ἐκεῖ στὰ κεραμίδια ἐπάνω· ἐγνώριζα ὅτι τρέφει ξεχωριστὰς συμπαθείας πρὸς τὰ ἐλαστικὰ αὐτὰ τετράποδα, τὰ τόσον ζωντανὰ σύμβολα τοῦ «αἰωνίου γυναικολογίου»· ἀλλὰ δὲν ἐννόησα διατί, μετὰ τινας στιγμάς, ἀφοῦ ἐκόπασαν αἱ κραυγαὶ αἱ πρῶται, μοῦ εἶπεν θλιβερῶς κάπως καὶ περιλύπως· «μήπως δὲν ἀποδεικνύουν, χωρὶς βέβαια νὰ τὸ θελοῦν καὶ νὰ τὸ συλλογίζουνται, ὅτι οἱ ἴδιες ἀφορμὲς καὶ αἰτίες ἔχουν τὰ ἴδια ἀποτελέσματα πάντοτε;»

Ἡ νύχτα ἔπερτε γρηγορότερα καὶ μόλις ἐβλέπαμεν ἐξαφανιζόμενα ἕνα ἕνα, δύο δύο, πίσω ἀπὸ κάτι κρημνισμένους τοίχους καὶ χαλάσματα, τὰ συμπλέγματα ποὺ παρήλαυνον πρὸ ὀλίγου ἐμπρός μας. Ὁ φίλος μου ἐσηκώθη, παραδόξως εὔθυμος. Μὲ ἔφερε μυστηριωδῶς ἐμπρὸς εἰς ἕνα μεγάλον ἄσπρον τοῖχον καὶ ἐστάθη. Ἄναψεν ἔπειτα ἕνα κερένιο σπίρτο, μεγάλο σὰν ἁγιοκέρι τῆς πεντάρας καὶ μοῦ εἶπε νὰ διαβάσω. Ἐδιάβασα· μὲ κάρβουνο γραμμένα εἰς τὸν ἄσπρον τοῖχον, τόσο μεγάλα γράμματα:

— *Ἀπαγορεύεται τὸ κόρτε καὶ τὰ ρέστα...*

Ι.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Μιὰ σατιστικὴ διὰ τὴν γαλλικὴ Ἀκαδημία:

Ὅταν ἐκλεγοῦν οἱ ἀντικαταστᾶται τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ καὶ τοῦ Λέοντος Σεῦ ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἀθανάτων ἀπὸ τὰ 1635 ποὺ ἱδρύθη ἡ Ἀκαδημία θὰ ἀνέρχεται σὲ τετρακοσίους ἐνενήντα πέντε. Ἀναλογοῦν δηλ. δυὸ ἀκαδημαϊκοὶ τὸν χρόνο.

Ἀφότου ὅμως ὁ Ζολᾶ παρουσιάσθηκε διὰ πρώτη φορὰ διὰ τὴν ἕδρα τοῦ Ὠζιὲ δηλ. τὴν 1. Μαΐου 1890, ἡ ἀναλογία κτύζησε. Ἐξελέγησαν τὸ ὅλον δεκαπέντε· δηλ τρεῖς τὸν χρόνο.

Ὅσο ὅμως πάει καὶ ὁ Ζολᾶ κατορθώνει νὰ παίρνῃ περισσοτέρας ψῆφους καὶ ἴσως μιὰ μέρα, ἂν ἐξακολουθῇ ἔτσι ν' αὐξάνῃ ἡ ἀναλογία, κατορθώσῃ καὶ αὐτὸς νὰ γίνῃ ἀθάνατος, ἂν δὲν πεθάνῃ ὡς τότε.

* * *

Καθὼς γράφουν τὰ γαλλικὰ φύλλα, ὁ τελευταῖος ἀκαδημαϊκός, ὁ Γάστων Παρὶ δὲν μοιάζει τὸν προηγούμενο· δὲν εἶναι ἀπὸ κεῖνους ποὺ μπαίνουν στὴν αἴθουσα τῶν ἀθανάτων κατὰ χάριν ἢ διὰ ποιὸς ξέρει τί λόγους. Τὴν θέσιν αὐτὴν τὴν κέρδισε μὲ τὸν κόπο του καὶ μπαίνει ὄχι σὰν ἄνθρωπος ποὺ δέχεται μιὰ ἐνθάρρυνσιν ἢ μιὰ κολακεία ἀλλὰ ποὺ παίρνει ἐκεῖνο ποὺ τοῦ ἀνήκει. Ὅσοι διάβασαν, λέει τὸ ἴδιο φύλλο, τὰς μελέτας του γιὰ τὴ γαλλικὴ φιλολογία καὶ τὴν ποίησι τοῦ μεσαίωνος καὶ ὅσοι ἀκολουθοῦν τὰς παραδόσεις του, θαυμάζουν τὴν ἐμβρίθειά του, τὸ ἀσφαλὲς τῶν κρίσεών του καὶ τὴν τέχνη ποὺ ἔχει νὰ μεταδίδῃ τόσον εὔκολα καὶ τόσο καταληπτὰ τὰς λεπτοτέρας καὶ ὑψηλοτέρας ἰδέας.

Στὰς συνδιαλέξεις του εἶναι μοναδικός. Αἱ φράσεις του, ποὺ εἶναι τόσο περιεκτικαὶ καὶ βαθεῖαι, μοιάζουν κάποιες φορὲς σὰν παραδοξολογίες, ἀλλὰ παραδοξολογίες ποὺ λένε πολλὰ μὲ λίγα λόγια. «Ἡ ἀπόλυτος τοῦ ἀληθοῦς λατρεία, λέγει ὁ Λεμέτρ, συνδέεται σ' αὐτὸν μὲ τὰ πιὸ ἔμορφα καὶ λεπτότερα ἀνθρώπινα αἰσθήματα».

Μιὰ γνώμη τοῦ Παρί:

«Ἡ ἱστορία τῆς φιλολογίας ἑνὸς λαοῦ εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ ἐθνικοῦ βίου καὶ ἰδιαιτέρως τῆς ἐθνικῆς του συνειδήσεως».

* * *

Ὁ γνωστότατος ζωγράφος ποὺ ἐφέτος πῆρε τὸ τιμητικὸ μετάλλιον τοῦ Σαλὸν τῶν Ἠλυσίων, ὁ Βενιαμὶν Κωνστάν, εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς καλλιτέχνας ποὺ δοκίμασαν τὸ περισσότερο τὴν εὔνοιαν τοῦ δη-

μοσίου. Μόλις περνᾷ τὰ πενῆντα καὶ εἶναι ἀκόμη πολὺ ζωηρός.

Ἐκτὸς τῆς ἀθάνατες πινελιές του, ποὺ κάθε τόσο, μὲ τὰ θαυμάσια του ἀνατολικῆς ὑποθέσεως ἔργα καὶ τὰ πορτρέτα, σὰν λαμπροὶ κομῆται περνοῦν στὸν ὁρίζοντα τῆς τέχνης, ἔχει καὶ πέννα ὄχι εὐκαταφρόνητη.

Ἔχει γράψει κρίσεις συντόμους διὰ μερικοὺς ζωγράφους ἐκ τῶν ὁποίων ἀποσπῶμεν μερικάς:

«Ingres.— Μία ἀπὸ τὶς πειὸ μεγάλες προσωπικότητες τῆς τέχνης μας. Ποτὲ τὸ γυμνὸ τῆς γυναικὸς σῶμα δὲν βρῆκε θαυμαστήν, ἁγνώτερον καὶ αἰσθηματικότερον. Τὰ ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἔργα του εἰς τὰ ὁποῖα ἀποτυπᾶ πιστὰ ἐκεῖνο ποὺ ἔβλεπε εἶναι πρώτης τάξεως ἀριστοτεχνήματα. Τὰ ἰχνογραφήματά του ἐκπλήττουν τοὺς καλλιτέχνας. Ἡ δὲ *Στρατονίκη*, ὁ *Ἅγιος Συμφοριανὸς*, τὸ *Τάξιμο τοῦ Λουδοβίκου XIII*, *Ἡ εἰκὼν τοῦ Βερτὼν*, *ἡ Πηγὴ* καὶ ἡ *Ἀποθέωσις τοῦ Ὁμήρου* ἀνεβίβασαν τὸν *Ἴγγρ* στὴν ἀνωτάτην βαθμῖδα ἐν τῷ πνεύματι τῶν εἰδημόνων. Εἶναι ὅμως ἀλήθεια πῶς ἡ *Ἀποθέωσις τοῦ Ὁμήρου*, θὰ ἐκέρδιζε ἑκατὸ τοῖς ἑκατὸ ἂν δὲν ἦτο χρωματισμένη. Ἓν ἁπλούστατο σχεδίασμα θὰ μᾶς ἐδείκνυε ἐναργέστερα τὴν θαυμασία τέχνη ποὺ διαλάμπει σ' αὐτὸ τὸ τόσο περίφημο ἔργο.

«*Κορώ*.— Ὁ ἁπλούστερος, ὁ πιστότερος τῶν τοπογράφων καὶ ἐκεῖνος ποὺ βαθύτερα ἀπ' ὅλους ἔνοιωσε στὴν ψυχή του τὴν τέχνη καὶ τὴν ποίησι. Ἡ φύσις δὲν βρῆκε ποτὲ πιστότερον καὶ τρυφερότερον ἐραστή. Ἀπ' τὰ γλυκοχαράμματα ἦταν μέσα στὴ δρόσο καὶ παρεμόνευε τὸ ξύπνημα τῆς γῆς. Ἀποτύπωνε στὸ πανὶ μὲ ἀμίμητη τέχνη, τὸ ἀνατρίχιασμα τῶν δένδρων ἢ στὸν χλωμὸ οὐρανὸ τὶς κοκκινάδες τῆς αὐγῆς.

Τὸ βράδυ ξαναήρχετο καὶ ἡ φύσις ποτὲ σχεδὸν δὲν ἀποκοιμοῦντανε χωρὶς νὰ ἀποχαιρετήση τελευταῖο τὸν πολυφίλητό της ζωγράφο. Καὶ ὅταν τὸ χρυσὸ φεγγάρι ἀνέβαινε στὸν ὁρίζοντα, τὸν εὕρισκε ἀκόμα κοντὰ στὴ λίμνη. Γι' αὐτὸ κι οἱ νεράϊδες ποὺ τὸν καλογνώριζαν ἄφηναν νὰ τὶς ζωγραφίζη καὶ οἱ σάτυροι δὲν τὸν σκιάζουνταν! Τέτοιος ἦταν ὁ ἁπλὸς αὐτὸς Βιργίλιος, ὁ μέγας Κορώ, ὁ θεῖος Κορώ!»

Γ. Ι. Κάρ.

Ὅλες οἱ ἀλήθειες εἶναι γιὰ νὰ ἀκούωνται ἀλλ' ὅλες δὲν εἶναι καὶ γιὰ νὰ λέγωνται.

Κα ΔΕΦΑΝ

* * *

Ὅλοι ἀγαποῦν τὰ ζῷα, μόνον ὑπάρχουν καὶ κάποιοι ποὺ δὲν ξέρουν ὅτι τ' ἀγαποῦν.

ΖΟΛΑ

* * *

Ὁ καλύτερος τρόπος γιὰ νὰ γλυτώση κανεὶς ἀπὸ ἕνα ἐχθρὸ εἶναι νὰ τὸν κάμη φίλο.

ΕΡΡΙΚΟΣ Δ'.

Ὁ καλὸς φίλος καὶ ἄριστος μουσικὸς Κίμων Μπέλλας ἐκδίδει προσεχῶς ἑλληνικὸν μελοδραμάτιον ὑπὸ τὴν τίτλον:

Ἡ Γιαννοῦλα

ἢ ἡ παραμονὴ τῆς πρωτομαγιᾶς

(εἰς πράξεις πέντε).

Μουσικὴ καὶ ποίησις τοῦ ἰδίου.

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν μας ἔλαβον ἀγγελίας νὰ τὰς ἐπιστρέψωσιν εἰς τοὺς ἐκδότας ἡμῶν κ. κ. Κ. Ζιβίδη καὶ Σα ὅσον τὸ δυνατὸν γρηγορότερα.

Ἀπαντήσεις εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ 16 ἀριθμοῦ τῆς «Φιλολογικῆς Ἠχοῦς».

16. Ἡ ἀκούσιος θυσία τοῦ ἑαυτοῦ του γιὰ μιὰ κακὴ συνεννόησι.

17. Ἡ πραγματικὴ ἀξία. . ἀλλὰ καὶ ἡ στραβὴ τύχη.

18. Ἡ ἄφωνος ἐξομολόγησις περιπαθοῦς ἔρωτος.

Χ. Α.

16. Ὅτι ἐκεῖνο ποὺ δὲν τοῦ χρειάζεται εἰμπορεῖ νὰ χρησιμεύση εἰς ἄλλον.

17. Πρῶτα τὸ μυαλὸ καὶ ὕστερα αἱ περιστάσεις.

18. Ὁ τόνος τῆς πρώτης φωνῆς ποὺ βγάζει ὁ ἄνθρωπος ὅταν ἔρχεται στὸν κόσμο.

ΑΝΥΠΟΓΡΑΦΟΣ.

16. Ἐν πολέμῳ. Ὅτι θὰ φονευθῇ ἐκτιθέμενος ἀπροφυλάκτως εἰς τὰ βλήματα τῶν ἐχθρῶν.

17. Ἐκεῖνο ὅπερ κάμνει τοὺς μεγάλους ἄνδρας εἶναι ἡ μεγαλοφυία.

18. Τὸ νὰ βλέπω τὸ καλὸν νικόμενον ὑπὸ τοῦ κακοῦ.

ΠΕΤΡΟΣ Κ.

Ἀλληλογραφία.

66. α. β. ἐνταῦθα. — Τί ἀκατανόμαστον τόλμημα. Ἐγράψατε δρᾶμα μὲ τὰ σωστά σας; Διὰ τὴν θέσιν τοῦ δράματος, δὲν ξεύρω τί νὰ σᾶς πῶ, ὅσον ὅμως διὰ τὴν ἰδικήν σας θέσιν, ὡς δραματικοῦ συγγραφέως, καθόλου δὲν εἶνε εὐάρεστος. Καὶ τί πολλὴ ἐργασία. Ἂν θέλετε τὸ καλό σας, μὴν ἐπιχειρήσητε τέτοια φιλολογικὰ ἀστεῖα. Τὸ τραγουδάκι τῆς νεραΐδας δὲν εἶνε ἄσχημον· τεχνικώτατον καὶ διαυγέστατον, μὰ ἡ ἰδέα πολὺ ἀναμασσημένη.

67. Καμέλιαν, ἐνταῦθα.— Τὸ «σοννέτο» τῆς φίλης σας—ὅπως καὶ ἡ ἰδία τὸ ὁμολογεῖτε—δὲν εἶνε δημοσιεύσιμον. Μὰ καὶ ἡ γλῶσσα, τί τρομερὸν κατασκεύασμα! Εἰς μίαν στροφὴν, μοῦ ἐξέσχισαν ταῦτα πέντε (ἀρ. 5) ξέναι λέξεις, μὲ καταλήξεις ἑλληνικάς. Πολὺ ἀπατᾶται ἡ φίλη σας, ἂν νομίζη τὴν δημώδη, λεξιλόγιον κακοήχων ξενικῶν λέξεων.

68. Μ.Κ. ἐνταῦθα.—Μὲ συνεκίνησε πολὺ τὸ ποιηματάκι σας, ἀλλὰ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ δημοσιευθῇ. Ἐνῷ τὸ διάβαζα, μοῦ ἦλθε στὸ νοῦ, πῶς θὰ ἦτο καλλίτερον ἂν ὁ Δευκαλίων καὶ ἡ Πύρρα, ἄριναν τὴς πέτρες, πέτρες.